

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšna v právní věci žalobce: **ATLANTIK finanční trhy, a. s.**, se sídlem Pobřežní 297/14, Praha 8, zastoupeného Mgr. Radkem Pokorným, advokátem se sídlem Karoliny Světlé 301/8, Praha 1, proti žalované: **Česká národní banka**, se sídlem Na Příkopě 28, Praha 1, proti rozhodnutí bankovní rady žalované ze dne 11. 6. 2009, čj. 2009/1582/110, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2013, čj. 11 Ca 226/2009 – 100,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá**.
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 30. 11. 2006, čj. 2006/10978/540, uznala žalobce vinným ze spáchání správních deliktů podle § 157 odst. 1 písm. l) a m) zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění účinném do 7. 3. 2006 (dále též „původní rozhodnutí prvního stupně“). Žalobce se měl dopustit správních deliktů tím, že:

- I. dne 17. 3. 2005 neoprávněně uzavřel pozici zákazníka P. K. a neposkytoval mu pravdivé a úplné informace o stavu jeho pozice,
- II. dne 17. 3. 2005 nuceně uzavřel pozici zákazníka J. H. za nižší cenu, než byla tržní hodnota k okamžiku jejího uzavření, a neposkytoval mu pravdivé a úplné informace o stavu jeho pozice,

III. neprovedl pokyny zákazníka P. K. přijaté dne 16. 3. 2005 v 17:35 hod. k prodeji 8000 akcií Erste bank a 20 000 akcií ČEZ a zákazníka J. H. přijaté téhož dne v 15:09 hod. k prodeji 20 000 akcií Erste Bank a 6000 akcií Zentiva,

těmito skutky žalobce porušil povinnost poskytovat investiční služby s odbornou péčí spočívající v kvalifikovaném, čestném a spravedlivém jednání v nejlepším zájmu zákazníků podle § 15 odst. 1 písm. a) zákona o podnikání na kapitálovém trhu,

IV. některé záznamy v deníku o časech přijetí pokynů na účet zákazníků P. K. a J. H., jejich objemech a přijímajících makléřích ve dnech 16. 3. 2005 a 17. 3. 2005 neodpovídaly skutečnosti a některé přijaté pokyny v deníku žalobce vůbec nezaznamenal, konkrétně:

- a) pokyn (stop-loss pokyn k výprodeji pozice) na účet P. K. k prodeji 650 941 akcií Unipetrol v deníku označený časem přijetí dne 17. 3. 2005 v 9:38 hod., nemohl být zaznamenán s uvedeným časem přijetí,
- b) dva pokyny P. K. k prodeji po 100 000 akciích Unipetrol přijaté dne 17. 3. 2005 v 9:50 hod. a v 10:24 hod. nebyly do deníku vůbec zaznamenány,
- c) pokyny uvedené v bodu b) nepřijal makléř J. L., jak bylo zaznamenáno do deníku, ale makléř P. S.,
- d) pokyn P. K. k prodeji 200 000 akcií Unipetrol v deníku zaznamenaný dne 17. 3. 2005 s časem přijetí 9:45 hod. nebyl zákazníkem vůbec zadán,
- e) pokyn P. K. k prodeji 20 000 akcií ČEZ přijatý dne 17. 3. 2005 v 9:50 hod. byl do deníku zaznamenán s časem přijetí 20:25 hod.,
- f) nebyl vůbec zaznamenán prodej 10 000 akcií ČEZ na účet P. K., které byly součástí portfolia tohoto zákazníka před nuceným uzavřením pozice dne 17. 3. 2005 v 9:38 hod.
- g) pokyn (stop-loss pokyn k výprodeji pozice) na účet P. K. k prodeji 10 akcií Philip Morris v deníku označený časem přijetí 18. 3. 2005 v 17:18 hod. nemohl být zaznamenán s uvedeným časem přijetí,
- h) pokyn (stop-loss pokyn k výprodeji pozice) na účet P. K. k prodeji 10 000 akcií ČEZ v deníku označený časem přijetí 18. 3. 2005 v 17:41 hod. nemohl být zaznamenán s uvedeným časem přijetí,
- i) nebyl zaznamenán pokyn P. K. přijatý dne 16. 3. 2005 v 17:35 hod. k prodeji 8000 akcií Erste Bank a 20 000 akcií ČEZ,
- j) pokyn J. H. k prodeji 10 000 akcií Erste Bank přijatý dne 16. 3. 2005 v 10:04 hod. byl do deníku zaznamenán s časem 9:46 hod.,
- k) nebyl zaznamenán pokyn J. H. k prodeji všech akcií Erste Bank přijatý dne 16. 3. 2005 v čase 15:09 hod.,
- l) nebyl zaznamenán pokyn J. H. k prodeji 12 000 akcií Zentiva přijatý dne 16. 3. 2005 v 15:09 hod.,
- m) pokyn (stop-loss pokyn k výprodeji pozice) na účet J. H. nebyl přijat v zaznamenaném dni 17. 3. 2005 v čase 9:40 hod., ale nejdříve v 9:54 hod. a nejpozději v 10:41 hod.,
- n) nebyl zaznamenán prodej 6000 akcií Zentiva na účet J. H., které byly součástí portfolia tohoto zákazníka před podáním stop-loss pokynu dne 17. 3. 2005,

těmito skutky žalobce porušil povinnost vést náležitě deník obchodníka s cennými papíry podle § 13 odst. 2 písm. a) a b) zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

2. Za spáchání uvedených deliktů žalovaná uložila žalobci pokutu ve výši 7 000 000 Kč. Správní řízení ve věci zbývajících nedostatků žalovaná zastavila.

3. Bankovní rada žalované rozhodnutím ze dne 5. 4. 2007, čj. 2007/1366/110, snížila pokutu na 4 000 000 Kč, protože shledala původně uloženou pokutu nepřiměřenou k závažnosti jednání (dále též „původní rozhodnutí o rozkladu“). Právní a skutková kvalifikace správních deliktů zůstala zachována.

4. Rozhodnutím ze dne 29. 5. 2008, čj. 2008/1671/110, bankovní rada nařídila z moci úřední obnovu řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu (dále též „rozhodnutí o obnově“). Rozhodnutím ze dne 28. 8. 2008, čj. 2008/2623/110, bankovní rada zamítla rozklad žalobce proti nařízení obnovy řízení (dále též „rozhodnutí o rozkladu proti obnově“). Žalobu proti posledně zmiňovanému rozhodnutí městský soud odmítl usnesením ze dne 29. 10. 2008, čj. 7 Ca 258/2008 – 57, protože rozhodnutí o nařízení obnovy řízení nebylo v posuzované věci rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Kasační stížnost žalobce Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 17. 2. 2009, čj. 8 Afs 2/2009 – 102, č. 2223/2011 Sb. NSS.

5. V obnoveném řízení žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 2. 2009, čj. 2009/906/570, změnila skutkovou kvalifikaci správního deliktu týkajícího se výprodeje akcií Josefa H. tak, že žalobce dne 17. 3. 2005 *neoprávněně* uzavřel pozici J. H. a neposkytoval mu pravdivé a úplné informace o stavu jeho pozice (dále též „rozhodnutí prvního stupně“). Dále žalovaná vypustila z výroku původní bod IV.n) týkající se neprovedení záznamu v deníku o prodeji 6000 akcií Zentiva na účet J. H. Ve zbývajících částech zůstala právní a skutková kvalifikace deliktů zachována, jak byla vymezena v původním rozhodnutí prvního stupně (viz výše bod 1). Za spáchání správních deliktů žalovaná uložila žalobci pokutu ve výši 7 000 000 Kč.

6. Bankovní rada zamítla rozklad žalobce rozhodnutím ze dne 11. 6. 2009, čj. 2009/1582/110 (dále též „rozhodnutí o rozkladu“).

II.

7. Žalobce napadl rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2009 žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 31. 1. 2013, čj. 11 Ca 226/2009 – 100, zamítl. Rozsudek městského soudu je, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost zcela odkazuje.

III.

8. Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Marné uplynutí prekluzivní lhůty pro zahájení řízení

9. Stěžovatel namítl, že v posuzované věci marně uplynula subjektivní prekluzivní lhůta pro zahájení správního řízení. Podle § 192 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu odpovědnost právnické osoby za správní delikt zanikla, pokud žalovaná o něm nezahájila řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděla.

10. Správní řízení bylo zahájeno dne 3. 5. 2006 doručením oznámení stěžovateli. Žalovaná (resp. její předchůdkyně Komise pro cenné papíry, dále jen „Komise“) však získala dostatečnou vědomost o skutečnostech odůvodňujících zahájení správního řízení již v průběhu státní kontroly zahájené dne 30. 3. 2005. Předmětem státní kontroly bylo „*prověření dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb a pravidel jednání obchodníka s cennými papíry se zákazníky*“. Správní řízení bylo zahájeno dne 3. 5. 2006 právě pro podezření z porušení pravidel jednání se zákazníky, porušení pravidel obezřetného poskytování investičních služeb a porušení povinnosti vést řádně

deník obchodníka s cennými papíry. Podle oznámení o zahájení řízení se uvedená pochybení měla vztahovat minimálně k období od 11. do 21. 3. 2005.

11. Pracovníci Komise měli v rámci státní kontroly umožněn fakticky neomezený přístup k veškerým materiálům a podkladům včetně informací ze záznamového zařízení REDAT, které obsahuje mj. telefonní rozhovory mezi makléři a zákazníky. Dále měli přístup k deníku obchodníka, vnitřním předpisům, smluvní dokumentaci a dalším dokumentům souvisejícím s činností obchodníka s cennými papíry, to vše za období do 30. 3. 2005.

12. Již před zahájením státní kontroly byla stěžovateli dne 24. 3. 2005 doručena výzva k předložení informací souvisejících především s poskytováním půjček na nákup cenných papírů zákazníkům včetně informací o zajištění těchto půjček, mj. také (i) informací o vývoji kapitálové přiměřenosti a angažovanosti, (ii) jmenovitý přehled všech jednotlivých půjček na nákup cenných papírů, které byly v období od 14. do 18. 3. 2005 ukončeny prodejem zajišťovacích cenných papírů bez pokynu dlužníka, (iii) stav marginů ve formě klasických úvěrů na nákup cenných papírů, repo operací i buy-sell operací k závěru obchodního dne 18. 3. 2005 a (iv) údaje ve struktuře uvedené v bodech (ii) a (iii) z pozice dozorovaného subjektu jako dlužníka ve vztahu k jeho věřitelům z operací typu repo a buy-sell zajištěných akciemi. Stěžovatel odpověděl na výzvu dne 1. 4. 2005 a následně předložil veškeré požadované informace.

13. Dne 7. 4. 2005 Komise vyzvala stěžovatele k předložení výstupu z deníku obchodníka za období od 1. 1. 2005 do 5. 4. 2005 ohledně akcií Unipetrol. Stěžovatel tyto informace předložil dne 12. 4. 2005.

14. Stěžovatel nesouhlasil s městským soudem, že státní kontrola byla zaměřena pouze na obchodování s akciemi Unipetrol. Komise zjišťovala i další skutečnosti týkající se půjček na nákup cenných papírů, které byly v období od 14. do 18. 3. 2005 ukončeny prodejem zajišťovacích cenných papírů bez pokynu dlužníka. Správní řízení bylo zahájeno právě pro podezření z porušení povinností při obchodování s akciemi Unipetrol zákazníků P. K. a J. H. Pokud se Komise v průběhu státní kontroly věnovala jejímu předmětu, získala dostatečnou vědomost o dodržování zmíněných povinností stěžovatelem a o skutečnostech, které by bylo případně vhodné ověřit v rámci správního řízení.

15. Správní orgán může nabýt vědomost o skutkových okolnostech věci pro účely posouzení subjektivní prekluzivní lhůty bez ohledu na to, zda konkrétní pracovníci vyhodnotí skutkové okolnosti jako důvod pro zahájení správního řízení (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 192/05, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2008, čj. 9 As 42/2008 – 98).

16. Minimálně od 23. 3. 2005 se Komise intenzivně zajímala o dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb a pravidel jednání se zákazníky, včetně povinnosti vést řádně deník obchodníka s cennými papíry, a to ve vztahu k časovému období, do kterého spadají také dny 17. a 18. 3. 2005. Stěžovatel poskytl Komisi všechny relevantní informace, které potřebovala pro posouzení, zda dodržel výše uvedené povinnosti a pravidla. Není důvod pochybovat, že Komise prověřila předložené podklady také v jejich vzájemné souvislosti.

17. Za den, kdy Komise zjistila skutečnosti, ze kterých bylo dovozeno podezření ze spáchání některého ze správních deliktů uvedených v oznámení o zahájení řízení, je třeba považovat nejpozději den, kdy byly Komisi doručeny vyžádané podklady, tedy 12. 4. 2005. K zahájení řízení

dne 3. 5. 2006 došlo již po marném uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty. Městský soud měl proto zrušit napadené rozhodnutí pro nezákonnost.

Nezákonnost nařízení obnovy řízení

18. Stěžovatel namítl především nezákonnost nařízení obnovy řízení, protože žalovaná neprokázala nepravdivost původních důkazů. Žalovaná nařídila obnovu řízení v návaznosti na podnět J. H. ze dne 7. 2. 2008, v němž J. H. zpochybnil pravdivost informací poskytnutých stěžovatelem žalované a tvrdil, že výprodej jeho portfolia byl neoprávněný. Z rozhodnutí žalované však nebylo zřejmé, jaké skutečnosti měly nepravdivost původních důkazů dokládat. Vyjádření žalované byla v tomto ohledu rozporná. V rozhodnutí o obnově žalovaná označila za skutečnosti prokazující nepravdivost původních důkazů konfirmace obchodů s akciemi Philip Morris a Erste Bank ze dne 25. 2. 2005, které J. H. přiložil ke svému podnětu. Podle rozhodnutí o rozkladu proti obnově však měly být těmito skutečnostmi nejen zmíněné konfirmace, ale také skutečnosti tvrzené J. H. týkající se výše zajištění úvěru spolu s příslušnými výpočty.

19. Podle stěžovatele obsah konfirmací předložených J. H. zcela odpovídal podkladům, které stěžovatel opakovaně předložil žalované (mj. jako přílohu k vyjádření ze dne 17. 8. 2006). Sám J. H. uvedl v podnětu, že stěžovatel poskytl chybné informace na podzim roku 2007. Stěžovatel připustil, že skutečně poskytl dne 29. 10. 2007 žalované nesprávné údaje o dvou repo operacích v důsledku vnitřního pochybení. Stalo se tak ale až po právní moci původního rozhodnutí o rozkladu (24. 4. 2007). Nebylo proto objektivně možné, aby žalovaná použila tyto vadné údaje jako důkazy v původním řízení.

20. J. H. uvedl v podnětu následující tabulku:

Reverzní repa	Zákazník	Titul	Ks	Objem spot	Objem forward
2454	H. J.	PHILIP MORRIS ČR	200	3.760.000	3.784.080
2454	H. J.	ERSTE BANK	2.000	2.360.000	2.375.114
Součet					-155 146 321

21. Údaje předložené J. H. se shodují s údaji předloženými stěžovatelem v rámci původního správního řízení. K vyjádření ze dne 17. 8. 2006 stěžovatel připojil na CD přílohu, která obsahovala mimo jiné následující údaje:

Reverzní repa	Zákazník	Titul	Ks	Objem spot	Objem forward
2454	H. J.	PHILIP MORRIS ČR	200	3.760.000	3.784.080
2454	H. J.	ERSTE BANK	2.000	2.360.000	2.375.114
Součet					-155 146 321

22. Údaje obsažené v podnětu J. H. tedy v žádném případě nemohly být novými důkazy prokazujícími nepravdivost původních důkazů. Rozpor, na který J. H. poukázal, se týkal údajů předložených až na podzim 2007, nikoliv údajů předložených v původním správním řízení.

23. K odůvodnění rozhodnutí o rozkladu proti obnově stěžovatel namítl, že J. H. sice vytvořil v podnětu tabulky a grafy určující správná a nesprávná data, nebylo ale zřejmé, jakým způsobem k těmto výsledkům dospěl. Konfirmace přiložené k podnětu nemohly ovlivnit výpočty, protože údaje obsažené v těchto konfirmacích se shodovaly s původně předloženými údaji.

24. Před nařízením obnovy řízení žalovaná neprokázala ani neprokazovala nepravdivost výpočtů, ale nařídila obnovu v reakci na pouhé tvrzení J. H. o jiném výpočtu. Rozhodnutí o obnově ani rozhodnutí o rozkladu proti obnově neobsahují výpočet, který by svědčil o nepravdivosti původních důkazů. Pokud žalovaná předpokládala, že nepravdivost původních důkazů bude posouzena až v obnoveném řízení, nebyl takový postup v souladu se zákonem. Je-li důvodem obnovy řízení skutečnost, že se původní důkazy ukázaly nepravdivými, musí být tato nepravdivost objektivně prokázána. Tento závěr potvrzuje i odborná literatura (viz Ondruš, R. *Správní řád – nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha: Linde, str. 311).

25. Podle městského soudu žalovaná prokázala chybnost provedených důkazů, soud ale neupřesnil, na základě jakých důkazů se tak stalo. Uvedl pouze, že sám stěžovatel připustil nepravdivost důkazů ve vyjádřeních ze dne 29. 10. 2007 a ze dne 28. 2. 2008. Stěžovatel souhlasil, že se dopustil chyby ve vyjádření ze dne 29. 10. 2007. Již ve vyjádření ze dne 28. 2. 2008 ovšem tuto chybu přiznal a jednoznačně potvrdil, že údaje předložené v původním řízení byly správné. Ve vyjádření ze dne 28. 2. 2008 tedy stěžovatel nepřipustil nepravdivost údajů uvedených ve vyjádření ze dne 17. 8. 2006, jak městský soud dovodil.

26. Skutečnosti tvrzené J. H. o složení a vývoji portfolia nelze bez dalšího považovat za správné, neboť nebyly podepřeny žádnými důkazy. Také stanovisko doc. JUDr. V. M. předložené stěžovatelem poukazuje na skutečnost, že v posuzované věci nebylo osvětleno, které důkazy se ukázaly nepravdivými a v čem tato nepravdivost spočívala.

27. Žalované nic nebránilo, aby na podkladě jí dostupných informací provedla rekonstrukci portfolia J. H., a to zpětně od jeho uzavření pozice. Žalovaná disponovala (a) deníkem obchodníka s cennými papíry, (b) nahrávkami ze záznamového systému REDAT, (c) konfirmacemi o obchodech s cennými papíry a (d) informacemi od risk manažera o margin obchodech jednotlivých klientů. Nadto si žalovaná vyžádala také informace od J. H., který předložil některé listiny, aniž by uvedl další podrobnosti. Teprve v okamžiku, kdy výsledek správního řízení nebyl pro J. H. příznivý z hlediska požadované náhrady škody, začal jej zpochybňovat. Žalovaná mohla provést přepočtení výše zajištění a složení portfolia již v průběhu původního řízení, důvodem obnovy řízení proto nemohla být skutečnost, že J. H. dospěl přepočtem k jiné výši zajištění a jinému složení svého portfolia k rozhodnému dni.

28. Správní orgán je povinen zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Obnova řízení není institutem, který by měl sloužit k nápravě, pokud správní orgán tuto povinnost nesplnil. Obnovu řízení z moci úřední je možné nařídit pouze tehdy, pokud správní orgán nebyl schopen z objektivních důvodů zjistit skutkový stav věci. Výjimkou je situace, kdy vyjdou najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl uplatnit v původním řízení. Tato výjimka se vztahuje výlučně ke skutečnostem pro účastníka prospěšným. Nový přepočtení provedený J. H. však nese svědčil ve prospěch stěžovatele a žalovaná jej mohla provést již v původním řízení, nemohl být proto důvodem obnovy řízení (srov. stanovisko Poradního sboru Ministra vnitra č. 53 ze dne 13. 2. 2007 „*Obnova řízení z moci úřední v neprospěch účastníka řízení*“).

29. Dále stěžovatel zpochybnil existenci veřejného zájmu na obnově řízení. Podle stěžovatele bylo nařízení obnovy projevem libovůle a nedůvodného nadřazení soukromých zájmů J. H. nad veřejný zájem na stabilitě pravomocných rozhodnutí a právní jistotě. Za situace, kdy J. H. neposkytl v původním správním řízení veškeré dokumenty, které měl k dispozici, a předložil je až v podnětu s úmyslem přivodit pro sebe příznivější rozhodnutí, nelze mít za to, že existuje veřejný

zájem na obnově řízení. O prosazování soukromých zájmů svědčí i arbitrážní žaloba podaná J. H., v níž se domáhal vyplacení částky 146 000 000 Kč.

30. Podle stěžovatele žalovaná neodůvodnila veřejný zájem dostatečně, pokud jej opřela o cíl správního trestání, kterým je postih jednání narušujícího důvěru v kapitálový trh, přičemž vzala v úvahu, že rozhodnutí bylo založeno na chybných údajích předložených stěžovatelem. Podle odborné literatury nelze veřejný zájem bez dalšího dovodit ze zájmu společnosti na správnosti a přesvědčivosti rozhodování správních úřadů či úplnosti dokazování (viz Ondruš, R., op. cit.). Pokud by zákonodárce měl na mysli takto široce formulovaný veřejný zájem, nemusel by jej stanovit jako podmínku nařízení obnovy řízení z moci úřední.

31. Žalovaná proto porušila základní zásady správního řízení a ústavní principy, především zásadu zákonnosti. Pochybení správních orgánů nemohou jít k tíži fyzických a právnických osob. Městský soud měl rozhodnutí žalované zrušit, protože pro obnovu řízení nebyly splněny zákonné podmínky.

Porušení § 36 správního řádu

32. Podle stěžovatele žalovaná zasáhla do jeho práv tím, že vydala rozhodnutí těsně před koncem lhůty, v níž se stěžovatel zavázal předložit znalecký posudek. V průběhu obnoveného správního řízení stěžovatel zadal soudnímu znalci zpracování znaleckého posudku k otázce výpočtu zajištění zákazníka J. H. dne 17. 3. 2005. Zároveň oznámil žalované, že posudek předloží do konce ledna 2009. S ohledem na složitost otázky si soudní znalec vyžádal delší čas, proto stěžovatel vyrozuměl žalovanou, že posudek předloží nejpozději dne 11. 2. 2009. Tohoto dne stěžovatel posudek předložil. Žalovaná však již dne 9. 2. 2009 vydala rozhodnutí ve věci samé.

33. Stěžovatel navrhl znalecký posudek v souladu s § 36 odst. 1 a 3 správního řádu. Správní orgán není oprávněn libovolně naložit s návrhy účastníků na provedení důkazů a musí v rozhodnutí zdůvodnit, proč navržený důkaz neprovedl. Postup žalované porušil § 4 odst. 4 a § 36 správního řádu. Městský soud měl proto zrušit napadené rozhodnutí pro vady řízení.

Nedostatky odůvodnění

34. Rozhodnutí prvního stupně bylo nepřezkoumatelné, protože neobsahovalo úvahy, které vedly žalovanou k závěru o neoprávněnosti výprodeje pozic P. K. a J. H. V rozhodnutí chyběly především vstupní údaje a výpočty, na jejichž základě žalovaná vytvořila grafy obsažené v rozhodnutí. Žalovaná odkázala pouze na poznatky shromážděné ve správním řízení, aniž by upřesnila, které konkrétní hodnoty použila pro výpočet zajištění a jeho vývoje v čase.

35. Tuto vadu nenapravilo ani rozhodnutí o rozkladu, které pouze odkázalo na konkrétní strany rozhodnutí prvního stupně. V případě P. K. je však na odkazované straně 7 pouze uvedeno, že zdrojem byla data získaná od organizátora trhu a v poznámce pod čarou je uvedeno, že se jednalo o Burzu cenných papírů Praha, a. s. (dále jen „Burza“). V případě J. H. je na odkazované straně 13 uvedeno, že pro rekonstrukci průběhu nuceného uzavření pozice byly využity deník obchodníka, vyjádření stěžovatele a nahrávky telefonických hovorů. To však nic neříká o skutečně použitých hodnotách pro výpočet a vývoj zajištění.

36. Také městský soud zmínil pouze obecný výčet zdrojů citovaných v rozhodnutí prvního stupně a dovodil, že odůvodnění bylo dostatečné. Stěžovatel byl naopak přesvědčen, že obecný výčet zdrojů bez uvedení konkrétní hodnoty dosažené do výpočtu nebyl dostatečný. Správnost

závěrů žalované není možné ověřit, stěžovatel se proto proti nim nemůže účinně bránit. Pokud městský soud potvrdil nepřezkoumatelná rozhodnutí žalované, zatížil stejnou vadou také svůj rozsudek.

Uzavření pozic zákazníků

37. Dále stěžovatel vytkl žalované vady skutkových zjištění při posouzení oprávněnosti stěžovatele uzavřít pozice zákazníků P. K. a J. H. Nejprve vysvětlil způsob obchodování s tzv. pákovým efektem, tedy obchodování s využitím úvěru poskytnutého obchodníkem s cennými papíry, a poukázal na rizika spojená s tímto typem obchodování. Ve smlouvě s oběma zákazníky stěžovatel dohodl tzv. „*close limit*“ opravňující stěžovatele k jednostrannému výprodeji pozice zákazníků, pokud hodnota zajištění klesne pod 4,5 % podílu vlastních prostředků zákazníka v poměru k celkové hodnotě portfolia. Ačkoliv jde o smluvní ujednání, jeho nevyužití lze připustit pouze výjimečně a v praxi je chápáno jako povinnost.

38. Stěžovatel byl přesvědčen, že byl oprávněn uzavřít pozice P. K. a J. H., protože u obou jednoznačně a prokazatelně došlo k protnutí *close limitu*, a to i podle zjištění žalované. Risk manažer odeslal oběma zákazníkům zprávu o uzavření jejich pozic dne 17. 3. 2005 v 10:06 hod., tedy bezprostředně po dosažení *close limitu*. Stěžovatel připustil, že zákazníci byli následně mylně informováni svými makléři, kteří od nich v důsledku technického a lidského selhání přijímali i po uzavření pozic pokyny k obchodům.

39. Z popsané situace žalovaná nesprávně dovodila, že pozice nebyly uzavřeny. Obdobně podle městského soudu je možné považovat za uzavření pozice pouze výprodej akcií z portfolia, tedy úkon, který znemožňuje zákazníkovi disponovat s portfoliem. Stěžovatel souhlasil, že po rozhodnutí o uzavření pozice musí dojít ke znemožnění volných dispozic zákazníka s investičními nástroji v jeho portfoliu. V optimálním stavu by také mělo dojít téměř zároveň k nucenému výprodeji portfolia. V praxi toho ale nebude možné dosáhnout z objektivních důvodů. K faktickému výprodeji může dojít až následně, po uplynutí jistého reakčního času, kdy obchodník s cennými papíry vyhodnocuje situaci a zkoumá naplnění podmínek výprodeje. Průběh výprodeje bude také záviset na skladbě a objemu portfolia. Opačný názor by fakticky vylučoval přímé využití tohoto zajišťovacího nástroje.

40. Za mimořádných podmínek, které panovaly v březnu 2005, může dojít k situaci, kdy obchodník s cennými papíry není schopen z provozních důvodů zajistit, aby okamžitě při protnutí *close limitu* došlo ke znemožnění dalších dispozic s portfoliem zákazníkem a aby bylo portfolio v tentýž okamžik vyprodáno. Okamžitý výprodej nemusí být možný ani s ohledem na povinnosti obchodníka s cennými papíry jakožto tvůrce trhu, který má trh chránit před nepříznivými vlivy, k nimž by mohla vést nabídka rozsáhlých portfolií v krátkém časovém sledu.

41. Městský soud nesprávně tvrdil, že stanovisko stěžovatele by mělo za následek možnost obchodníka s cennými papíry uskutečnit nucený výprodej portfolia po téměř neomezenou dobu po formálním uzavření pozice. Obchodník s cennými papíry musí samozřejmě provést výprodej portfolia bez zbytečného odkladu s přihlédnutím ke zvláštnostem daného výprodeje. Uzavřením pozice musí dojít ke znemožnění volných dispozic s portfoliem a nucený výprodej teprve začíná. Pokud by se v průběhu výprodeje hodnota zajištění zvýšila (např. v důsledku reakce trhu na vyprodávané cenné papíry), obchodník by nemohl výprodej ukončit a prohlásit jej za neoprávněný.

42. Mimořádné okolnosti v březnu 2005 extrémně ztížily plnění zákonných a smluvních povinností. V této době zasáhla akciové trhy velmi silná vlna výprodejů (v případě Burzy dokonce nejsilnější v její dosavadní historii), která kulminovala právě dne 17. 3. 2005. Systémy stěžovatele odolaly náporu dne 16. 3. 2005, kdy bylo třeba zpracovat 2,5 násobek obvyklého počtu operací uskutečňovaných stěžovatelem, neodolaly však trojnásobným požadavkům dne 17. 3. 2005 (z hlediska objemu realizovaných obchodů se jednalo dokonce o šestinásobek).

Uzavření pozice P. K.

43. Stěžovatel uzavřel pozici P. K. v okamžiku protnutí close limitu, a to dne 17. 3. 2005 v 9:38 hod. Také žalovaná potvrdila, že stěžovatel byl oprávněn v tomto čase pozici P. K. uzavřít. Risk manažer informoval zákazníka o uzavření pozice v 10:06 hod.

44. Žalovaná dovodila, že pozice nemohla být uzavřena ve výše uvedeném čase, protože v telefonickém hovoru téhož dne v 10:24 hod. makléř P. S. sdělil P. K., že na základě jeho pokynu přijatého v 9:50 hod. bylo prodáno 100 000 ks akcií Unipetrol. Makléř nebyl v dané době schopen sdělit P. K. přesnou výši zajištění. Podle městského soudu makléř pozici objektivně neuzavřel, ale ještě v 10:24 hod. aktivně obchodoval, přičemž po 10:24 hod. se zajištění pohybovalo již nad close limitem.

45. Stěžovatel připustil, že po dosažení close limitu již nemělo dojít k přijetí pokynů od zákazníka. Makléř S. provedl pokyny P. K. v důsledku chyby a přetížení informačních systémů, které způsobily, že makléř nedisponoval aktuálními informacemi. Dne 18. 3. 2005 v 9:23 stěžovatel vyrozuměl P. K. o tom, že předchozí den mu makléř Sudek sdělil chybné informace. Technická chyba podpořená selháním lidského faktoru nemůže zvrátit skutečnost, že stěžovatel rozhodl o uzavření pozice zákazníka a uskutečnil výprodej portfolia v souladu se svým smluvním právem a *de facto* zákonnou povinností.

46. Uskutečnění pokynů makléřem S. v 10:24 samozřejmě tíží stěžovatele. V rámci obchodní kulance proto stěžovatel vzal vzniklou ztrátu na sebe a přiznal zákazníkovi výhodnější cenu v případě prodeje 200 000 ks akcií Unipetrolu.

Uzavření pozice J. H.

47. Stěžovatel nesouhlasil se závěrem žalované, která v obnoveném řízení shledala, že uzavření pozice J. H. bylo neoprávněné. Dne 17. 3. 2005 došlo k opakovanému poklesu zajištění tohoto zákazníka, a tím i k protnutí hranice close limitu, a to nejprve od 9:39 do 9:46 a dále pak od 10:00 do 10:02. Ke shodnému závěru dospěl také znalec ve znaleckém posudku.

48. Podle stěžovatele měla být pro výpočet zajištění použita cena kotace BID. Z čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy uzavřené s J. H. dne 12. 8. 2004 vyplývá, že „*v případě, kdy tržní cena v případě prodeje převedených cenných papírů kdykoli za trvání obchodu klesne v takovém rozsahu, který bude mít za následek pokles výše kolaterálu pod 30 % oproti jeho hodnotě v okamžiku otevření obchodu, je věřitel oprávněn bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku učinit veškeré právní a jiné úkony nezbytné k předčasnému ukončení předmětného obchodu*“ (zvýraznění doplněno stěžovatelem). Podle čl. 2 předmětné smlouvy se kolaterálem rozumí „*korunový (Kč) rozdíl mezi tržní cenou převedených cenných papírů v okamžiku otevření obchodu a výší jistiny*“ a tržní cenou se v případě prodeje rozumí „*cena jakéhokoli cenného papíru, za kterou je takový cenný papír možno prodat daný den*“.

49. V předmětné smluvní definici sice následuje konstatování, že v případě cenného papíru obchodovaného na Burze je to aktuální kurz daného cenného papíru, tj. podle pravidel Burzy aritmetický střed povoleného rozpětí, nicméně aktuální kurz cenného papíru nemůže

být při standardním způsobu obchodování na Burze cenou, za kterou je cenný papír možno daný den skutečně prodat. Je třeba vyjít z pohledu nejlepších možných podmínek pro zákazníka, a tedy z úvodní definice tržní ceny, kterou má být cena, za níž je reálně možno konkrétní cenný papír prodat. Takovou cenou může být jediné aktuálně nejlepší nabídka na nákup, tj. kotace BID. Takový výklad vychází z účelu smluvního ujednání.

50. Podle stěžovatele tedy existovaly objektivní důvody pro použití kotace BID při výpočtu hodnoty investičních nástrojů v portfoliích zákazníků a posouzení protnutí hranice oprávnující stěžovatele k nucenému výprodeji. Tento závěr zohledňuje také reálné možnosti na trhu. Aktuální kurz, který je aritmetickým středem povoleného rozpětí, není v žádném případě cenou, za kterou je možné cenný papír reálně prodat v určitý den. Kotaci BID použil také znalec v předloženém znaleckém posudku. Žalovaná proto pochybila, pokud při výpočtu zajištění použila kurz cenného papíru, nikoliv kotaci BID, která odpovídá tržní ceně cenných papírů. Městský soud přesto postup žalované potvrdil.

51. Stěžovatel setrval na názoru, že pozici J. H. vyprodal oprávněně. V návaznosti na protnutí close limitu byla J. H. zaslána dne 17. 3. 2005 v 10:06 hod. emailová zpráva risk manažera s informací o uzavření jeho pozice. J. H. potvrdil obdržení této zprávy v rozhovoru s makléřem L. téhož dne v 10:41.

52. Dále stěžovatel zopakoval, že zpravidla není možné, aby k výprodeji celého portfolia došlo přímo v okamžiku protnutí close limitu. Nucený výprodej je vždy prováděn tak, aby nenarušil situaci na trhu, zejména pokud se jedná o portfolio většího objemu, jako v případě J. H. Portfolio tohoto zákazníka obsahovalo 742 000 ks akcií UNIPETROL (90 % z celkového objemu portfolia). Tento titul zaznamenal v rozhodné době největší pokles. S ohledem na objem portfolia a situaci na trhu proto nebylo možné vyprodat portfolio v jeden okamžik. Stěžovatel byl proto přesvědčen, že nucený výprodej uskutečnil oprávněně. Pokud městský soud nezrušil rozhodnutí o rozkladu, dopustil se nesprávného posouzení právní otázky.

Porušení pravidel jednání se zákazníky a povinnosti vést řádně deník

53. Stěžovatel připustil určité nedostatky při výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry ve dnech 16. a 17. 3. 2005. Nedostatky byly důsledkem extrémní situace, kdy nebylo objektivně možné zajistit plnou informovanost jednotlivých makléřů ani zákazníků. Z téhož důvodu stěžovatel nebyl schopen řádně a bezchybně splnit veškeré povinnosti evidenčního a administrativního charakteru, zejména ve vztahu k deníku obchodníka s cennými papíry. Stěžovatel však byl přesvědčen, že vytýkaná pochybení nenaplňují skutkovou podstatu správních deliktů. Pokud městský soud potvrdil rozhodnutí o rozkladu, dopustil se nesprávného posouzení právní otázky.

54. K nedostatkům v komunikačních a evidenčních mechanismech, které stěžovatel dříve zavedl v rozsahu odpovídajícím právním předpisům a požadavkům odborné péče, došlo za nepředvídatelných okolností. Tyto mechanismy odolaly náporu dne 16. 3. 2005, ale neodolaly již trojnásobným požadavkům obvyklého počtu operací (resp. šestinásobku objemu realizovaných obchodů) dne následujícího. Stěžovatel vyvinul snahu a aktivitu k nápravě svých pochybení (např. v případě zákazníka K. vzal vzniklou ztrátu na sebe). Následně pak zavedl nový software a posílil tým tradingu.

Společenská nebezpečnost

55. Rozhodnutí prvního stupně ani rozhodnutí o rozkladu neobsahují hodnocení společenské nebezpečnosti, tedy materiálního znaku správního deliktu. Městský soud připustil, že žalovaná nehodnotila společenskou nebezpečnost, ale považoval za dostačující, že hodnotila závažnost jednání. Podle stěžovatele nelze tímto způsobem omlouvat nesplnění povinnosti zkoumat materiální stránku deliktu. Společenská nebezpečnost je rozhodná již pro samotný vznik odpovědnosti za správní delikt, zatímco závažnost jednání se posuzuje při určení sankce. Tímto pochybením žalovaná porušila právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Sankce

56. Stěžovatel se domníval, že žalovaná uložila pokutu v rozporu se základními zásadami pro ukládání pokut stanovenými v § 192 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Žalovaná se zabývala především závažností jednání, částečně také následky a přitěžujícími okolnostmi, zcela však opomněla vyjádřit se ke způsobu, jakým stěžovatel jednal, a k případným polehčujícím okolnostem, zejm. k mimořádným okolnostem, které v kritické době panovaly na trhu.

57. Závažnost jednání žalovaná posoudila nedostatečně. Zabývala se převážně typovou závažností, která vyjadřuje pouze průměrnou nebezpečnost činu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 1. 2007, čj. 2 As 19/2006 – 89). Konkrétní závažnost porušení pravidel jednání se zákazníky žalovaná posoudila kuse, konkrétní závažnost ostatních jednání neposoudila vůbec.

58. Stěžovatel byl přesvědčen, že správní řízení mělo být spojeno s řízením vedeným pod sp. zn. 51/So/85/2005, protože se obě řízení týkala správních deliktů, které jsou v souběhu. Pokuta má být uložena zásadně za všechny sbíhající se delikty. Podle stěžovatele nebyl správný názor žalované a městského soudu, podle něhož nebylo možné spojit řízení vedené podle správního řádu s řízením vedeným podle předchozího procesního předpisu [zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), účinného do 31. 12. 2005]. Domnělý konflikt bylo možné vyřešit podle pravidel o časové příslušnosti. Závěr žalované, že rozhodnutí vydané v řízení pod sp. zn. 51/So/85/2005 představovalo přitěžující okolnost, potvrzuje, že nešlo o odlišná jednání. Žalovaná postupovala v rozporu s právními předpisy, pokud neuložila pokutu podle zásady absorpce.

59. Dále stěžovatel tvrdil, že žalovaná nezohlednila při uložení pokuty jeho majetkové poměry. Hospodářské výsledky stěžovatele se s příchodem finanční krize začaly strmě zhoršovat. V prvním čtvrtletí roku 2009 stěžovatel dosáhl zisku po zdanění ve výši 31 791 000 Kč (pokuta představuje 22 % této částky), oproti údaji v rozhodnutí prvního stupně, které počítalo se ziskem cca 331 000 000 Kč.

60. Stěžovatel shrnul, že odůvodnění rozhodnutí prvního stupně potvrzené rozhodnutím o rozkladu bylo v části týkající se pokuty nedostatečné. Městský soud měl proto napadené rozhodnutí pro namítané vady zrušit.

IV.

61. Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti podotkla, že stěžovatel zmínil v kasační stížnosti nad rámec žaloby některé podrobnosti sporných obchodů a snažil se vyvolat dojem, že veškeré skutečnosti, které byly důvodem pro obnovu řízení, byly zjištěny již v původním

řízení. Totožné námitky stěžovatel vznesl již ve vyjádření k podkladům ze dne 12. 1. 2009 a žalovaná se s nimi podrobně vypořádala na str. 13 až 15 rozhodnutí prvního stupně a na str. 3 a 4 rozhodnutí o rozkladu.

62. Stěžovatel zcela vědomě neuvedl některé podrobnosti, které byly podstatné pro obnovu řízení. Není pravdou, že by na podkladě konfirmací obchodů J. H. předložených stěžovatelem dne 17. 8. 2006 bylo možné zrekonstruovat portfolio tohoto zákazníka. Stěžovatel tehdy předložil pouze 18 konfirmací. Naproti tomu J. H. předložil dne 13. 2. 2008 dvě konfirmace, které stěžovatel nepředložil, a dne 13. 10. 2008 pak předložil soubor 42 konfirmací. Tím žalovanou utvrdil v závěru, že stěžovatel nepředložil v původním řízení správné údaje.

63. V návaznosti na předložené konfirmace a na vyjádření J. H. žalovaná dospěla k závěru o jiné hodnotě portfolia tohoto zákazníka, než která vyplývala z vyjádření stěžovatele v původním řízení. Se stěžovatelem lze souhlasit, že v novém řízení nebyly zjištěny nové údaje o repo operacích, ty ovšem byly pouze jednou složkou celkového úvěrového zatížení. Významnou byla položka „banka a nevypořádané“, v níž stěžovatel uvedl chybnou hodnotu 12 137 623 Kč. Podstatným pro celkové úvěrové zatížení byl údaj o nevypořádaných prodejích akcií. V původním řízení stěžovatel tvrdil, že se jednalo o částku 4 981 000 Kč. V obnoveném řízení však bylo prokázáno, že se jednalo o částku 26 114 400 Kč. Bylo tedy zřejmé, že úvěr zákazníka nedosahoval původně stěžovatelem tvrzených 167 283 944 Kč, ale pouze 146 141 686 Kč. Oproti původnímu řízení byl tedy zjištěn rozdíl v celkovém úvěrovém zatížení zákazníka o 21 133 400 Kč.

64. Žalovaná neměla v původním řízení spolehlivé údaje o složení portfolia a výši úvěrového zatížení J. H., vyšla proto z údajů předložených stěžovatelem. Teprve po skončení původního řízení J. H. začal s žalovanou spolupracovat a na základě nově předložených podkladů se ukázalo, že vyjádření stěžovatele v původním řízení obsahovala zásadní nepřesnosti, které by mohly mít podstatný vliv na posouzení skutkových okolností. Žalovaná byla proto přesvědčena, že rozhodla o obnově řízení v souladu se zákonem.

65. Argumentace stěžovatele k marnému uplynutí prekluzivní lhůty téměř doslova odpovídá jeho námitkám ve vyjádření k zahájení správního řízení ze dne 18. 5. 2006 a v některých dalších vyjádřeních v průběhu správního řízení, žalovaná proto odkázala zejména na str. 6 rozhodnutí o rozkladu a na str. 21 rozhodnutí prvního stupně. Zdůraznila, že z dokumentů předložených stěžovatelem v rámci státní kontroly nebylo možné seznat, že údaje uvedené v deníku obchodníka s cennými papíry neodpovídají skutečnosti, ani že výprodej portfolií zákazníků byl neoprávněný.

66. Také námitku týkající se nezohlednění znaleckého posudku stěžovatel uplatnil již v rozkladu. S touto námitkou se bankovní rada vypořádala na str. 7 a 8 rozhodnutí o rozkladu a věcně se ke znaleckému posudku vyjádřila na str. 12 a 13 téhož rozhodnutí. Stěžovatel měl možnost zadat znalecký posudek v průběhu celého správního řízení, učinil tak ovšem až v průběhu lhůty stanovené žalovanou pro vyjádření k podkladům rozhodnutí. Posudek však ve stanovené lhůtě vypracován nebyl. Žalovaná neporušila procesní práva stěžovatele, protože se s posudkem věcně vypořádala v rámci rozkladových námitek.

67. Žalovaná nesouhlasila ani s námitkou nedostatků odůvodnění. Vstupní veličiny pro výpočet zajištění úvěru i jejich zdroje byly uvedeny na str. 7, 10, 13 a 15 - 16 rozhodnutí prvního stupně.

68. Ve vztahu k námitce neposouzení společenské nebezpečnosti se žalovaná ztotožnila se závěrem městského soudu a zdůraznila, že se touto otázkou fakticky zabývala, a to zejména v rámci úvah o výši pokuty. Žádné okolnosti nenavštědčovaly tomu, že by společenská nebezpečnost stěžovatelem spáchaných deliktů byla pouze nepatrná.

69. Námitkami týkajícími se oprávněnosti uzavření pozice zákazníků stěžovatel pozměnil svou žalobní argumentaci a snažil se pouze jiným způsobem oddělit rozhodnutí o uzavření pozic od samotného uzavření pozic, přičemž se zabýval hypotetickými skutkovými okolnostmi, které v posuzované věci nenastaly. Rozhodnutí risk manažera o výprodeji portfolia nemůže mít vliv na posouzení oprávněnosti tohoto výprodeje. Za oprávněný je možné považovat pouze prodej v souladu s podmínkami sjednanými se zákazníkem.

70. Žalovaná zdůraznila, že stěžovatel nakoupil akcie Unipetrol z portfolia zákazníků na svůj účet. Současně totiž disponoval nákupním pokynem jiného svého zákazníka, personálně propojené společnosti Speedywhiz. Tvrzení stěžovatele, že byl závislý na podmínkách panujících na veřejných trzích, je proto třeba brát s rezervou. Dne 17. 3. 2005 stěžovatel disponoval po celý den spolehlivým odbytem, pro veškerý objem akcií Unipetrol, aniž by musel reagovat na poptávku na Burze a počítat s rozložením výprodeje do delšího časového úseku. Za těchto okolností nelze podmínkami na trhu vysvětlit skutečnost, že k výprodeji akcií P. K. došlo téměř hodinu po protnutí hranice close limitu a k výprodeji akcií J. H. téměř půl hodiny po prvním protnutí této hranice. Žalovaná proto setrvala na stanovisku, že stěžovatel vyprodal pozice obou zákazníků v době, kdy k tomu nebyl oprávněn.

71. Dále se žalovaná ztotožnila se závěrem městského soudu, že ani údajná mimořádná situace na trhu nemohla změnit zjištění o porušení pravidel jednání se zákazníky a povinnosti vést řádně deník obchodníka s cennými papíry.

72. K námitkám týkajícím se odůvodnění výše sankce žalovaná podotkla, že nedostatky rozhodnutí prvního stupně byly napraveny rozhodnutím o rozkladu. Pokuta zjevně nebyla v likvidační výši.

V.

73. V replice stěžovatel namítl, že žalovaná označila ve vyjádření ke kasační stížnosti za nové důkazy dvě confirmace, které stěžovatel údajně dne 17. 8. 2006 nepředložil. Netvrdila však, že údaje v confirmacích mohly prokázat nepravdivost původních důkazů. Existence nových skutečností může být důvodem obnovy řízení pouze ve prospěch účastníka řízení. Nadto údaje v confirmacích nebyly novými údaji. Žalovaná dokonce poprvé výslovně připustila, že nebyly zjištěny nové údaje o repo operacích. Toto tvrzení je v příkrém rozporu s odůvodněním rozhodnutí žalované o obnově a rozhodnutí o rozkladu proti obnově. Dále stěžovatel zopakoval námitky uvedené v kasační stížnosti, podle nichž obsah confirmací předložených J. H. odpovídal údajům předloženým stěžovatelem v původním správním řízení.

74. Stěžovatel nesouhlasil s žalovanou, že údaje o repo operacích byly pouze jednou ze složek celkového úvěrového zatížení zákazníků a že stěžovatel měl uvést chybně údaj v položce „*banka a nevypořádané*“. Takovou skutečnost žalovaná v rozhodnutích o obnově netvrdila, tím méně pak prokázala. Žalovaná neprovedla výpočet, který by svědčil o nepravdivosti důkazů. Je nepřijatelné, aby k obnově pravomocně skončeného správního řízení postačovala nespokojenost kterékoliv třetí osoby s výsledkem řízení.

75. Dále stěžovatel setrval na stanovisku, že žalovaná zahájila správní řízení až po marném uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty pro zahájení řízení. Rozhodné skutečnosti pro zahájení řízení mohly být zjištěny v průběhu státní kontroly, nejpozději pak po doručení podkladů stěžovatelem na základě žádosti žalované.

76. Skutečnost, že znalecký posudek byl zadán po shromáždění podkladů pro rozhodnutí, nemůže tížit stěžovatele, protože stěžovatel zadal zpracování posudku právě v reakci na shromážděné podklady. Žalovaná neuvedla, jaká překážka jí bránila vyčkat na předložení znaleckého posudku. Svévole tak znemožnila stěžovateli předložit důkaz v jeho prospěch.

77. Stěžovatel zopakoval také kasační námitky týkající se neuvedení konkrétních výpočtů, neposouzení společenské nebezpečnosti, oprávněnosti uzavření pozic zákazníků, mimořádných okolností na trhu a sankce.

VI.

78. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

79. Kasační stížnost není důvodná.

Subjektivní prekluzivní lhůta

80. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli, že žalovaná zahájila správní řízení po uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty stanovené v § 192 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu ve znění ke dni spáchání správního deliktu. Podle předmětného ustanovení „[o]dpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže Komise o něm nezahájila řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděla, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán“ (s účinností od 1. 4. 2006 přešla pravomoc dohledu podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu z Komise pro cenné papíry na žalovanou).

81. Výkladem pojmu „dozvědět se“ pro účely subjektivní prekluzivní lhůty se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 18. 9. 2012, č. 7 Afs 14/2011 – 115, č. 2748/2013 Sb. NSS (posuzovaný § 17 odst. 4 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění účinném do 31. 5. 2008, byl formulován obdobně jako § 192 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, byť stanovil zánik odpovědnosti za delikt uplynutím subjektivní prekluzivní lhůty pro uložení pokuty, nikoliv pro zahájení řízení). Rozšířený senát potvrdil předchozí judikaturu, podle níž pojem „dozvědět se“ o porušení povinnosti je třeba chápat jako časový okamžik vědomosti příslušného správního orgánu o skutkových okolnostech deliktu v takovém rozsahu, který umožní jejich předběžné právní zhodnocení. Tato informace nemusí být zvláště kvalifikovaná, nemusí pocházet jen z určitého zdroje nebo být vázána na jiné řízení. Nemusí ani vést k jednoznačnému závěru, že delikt byl spáchán, ale postačí, že zavdává důvodné podezření. Předmětná informace musí mít nezbytnou míru určitosti a věrohodnosti, která zabezpečuje, že správní řízení nebude zahájeno na základě informací zcela neověřených, zhora nejasných či zjevně nevěrohodných (viz odst. 45, 46 a 53).

82. Rozšířený senát navázal mimo jiné na judikaturu Ústavního soudu, který zdůraznil, že „[s]myslem uvedené jednorádné prekluzivní subjektivní lhůty je přimět správní orgán k aktivní činnosti - včetně zjišťování a prokazování, kdo je za porušení zákona odpovědný - bezprostředně od okamžiku, kdy se dozví o skutkových okolnostech v takovém rozsahu, který umožní předběžné právní zhodnocení, že došlo k porušení zákona jako takového“ (nález ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 947/09). Ústavní soud ponechal

na správních soudech, aby posoudily s ohledem na obsah spisů, zda subjektivní prekluzivní lhůta začala v konkrétním případě běžet již doručením podnětu, nebo jiným okamžikem, kdy bylo dáno důvodné podezření, že došlo k porušení zákona. Ústavní soud tedy nestanovil konkrétní okamžik, od něhož by bylo třeba vždy odvíjet počátek subjektivní prekluzivní lhůty.

83. Ani z usnesení rozšířeného senátu nevyplývá, že by bylo možné stanovit obecně pro všechny případy konkrétní skutečnost, která by byla vždy určující pro počátek běhu subjektivní prekluzivní lhůty. Rozšířený senát pouze vyloučil, aby za takovou skutečnost byl považován protokol o kontrole, protože o datu jeho vyhotovení rozhoduje správní orgán zcela volnou úvahou. Pro ostatní případy rozšířený senát poskytl obecné vodítko. Počátek subjektivní prekluzivní lhůty musí být navázán na objektivní a následně zjištělnou skutečnost. Takovou skutečností je *„okamžik finalizace onoho souhrnu skutkových poznatků, který je potřebný k tomu, aby z nich mohl být učiněn právní závěr o tom, že k deliktu došlo. Jestliže se takové poznatky dostanou do dispozice orgánu, v jehož pravomoci je sankční řízení provést, pak je nutno mít za to, že se o deliktu správní orgán „dozvěděl.“* Zpracování, posouzení a hodnocení získaných poznatků se následně děje již v rámci běžící prekluzivní lhůty (usnesení rozšířeného senátu čj. 7 Afs 14/2011 - 115, odst. 51).

84. Navazující judikatura Nejvyššího správního soudu proto zdůraznila, že okamžik dozvědění se o skutkových okolnostech umožňujících předběžné vyhodnocení protiprávnosti určitého chování je třeba vždy posuzovat se zřetelem ke konkrétním skutkovým okolnostem (srov. např. rozsudky ze dne 26. 9. 2013, čj. 7 As 35/2012 – 46, ze dne 27. 9. 2013, čj. 8 As 12/2012 – 32, nebo ze dne 28. 11. 2013, čj. 7 As 175/2012 – 29). Dostatečné informace zakládající důvodné podezření může obsahovat podnět třetí osoby (viz např. rozsudek ze dne 19. 9. 2013, čj. 7 As 95/2011 – 108), pokud vyhovuje podmínkám určitosti, věrohodnosti apod. (viz výše odst. 81). Správní orgán může ovšem nabýt důvodné podezření o spáchání deliktu i jiným způsobem, např. vlastní kontrolní činností.

85. Vždy je třeba zohlednit konkrétní obsah informací, které se dostaly do dispozice správního orgánu, ať již jeho vlastní činností nebo *„z venku“*.

86. Městský soud nepochybil, pokud uzavřel, že zahájením státní kontroly u stěžovatele v březnu roku 2005 nezačala automaticky běžet subjektivní prekluzivní lhůta ve vztahu k porušení všech v úvahu přicházejících deliktů spočívajících v porušení pravidel či povinností obchodníka s cennými papíry.

87. Státní kontrolu je možné zahájit nejen v případě, kdy správní orgán již disponuje důvodným podezřením o spáchání správního deliktu (v takovém případě kontrola probíhá již v rámci subjektivní prekluzivní lhůty), ale je také možno zahájit ji namátkově. V tomto ohledu se státní kontrola zaměřená na činnost obchodníka s cennými papíry nijak neliší od obecného pojetí kontroly v rámci veřejné správy. V teorii správního práva pojem *„kontrola“* označuje postup orgánu veřejné moci, který zjišťuje a případně posuzuje plnění povinností adresáty veřejné správy. Podstatným znakem takové kontroly je mimo jiné možnost jejího namátkového provedení, tedy situace, kdy kontrolující osoba *a priori* nedisponuje (konkrétním) podezřením, že kontrolovaný subjekt neplní řádně své povinnosti. Účelem předmětného institutu není samo o sobě posouzení viny kontrolované osoby nebo její usvědčení ze spáchání deliktu, ale preventivní kontrola plnění zákonem stanovených povinností (srov. přiměřeně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2009, čj. 8 Afs 46/2009 – 46, č. 1983/2010 Sb. NSS, nebo ze dne ze dne 3. 12. 2009, čj. 2 Aps 2/2009 – 52, č. 2000/2010 Sb. NSS).

88. Zdůraznil-li rozšířený senát, že pro počátek subjektivní prekluzivní lhůty nemůže být rozhodné jakékoliv zjištění kontrolního orgánu, ale pouze taková informace, ze které je alespoň v základních rysech zřejmé, v čem má porušení právních předpisů spočívat (usnesení čj. 7 Afs 14/2011 – 115, odst. 46), nelze uzavřít, že by pouhým zahájením kontroly začala plynout subjektivní prekluzivní lhůta ve vztahu k neuzavřené množině deliktů, které mohly být spáchány. Takový výklad by popřel rozlišení subjektivní a objektivní prekluzivní lhůty a neodpovídal by ani výše popsané judikatuře rozšířeného senátu a Ústavního soudu, které shodně odvíjí počátek subjektivní prekluzivní lhůty od vzniku důvodného podezření o spáchání určitého deliktu.

89. Jakkoliv je třeba bezpochyby zdůraznit význam prekluzivních lhůt pro kontrolu aktivity správního orgánu (usnesení rozšířeného senátu čj. 7 Afs 14/2011 – 115, odst. 50), nelze na správní orgán klást požadavky, které by byly neslučitelné s jeho úlohou dohledu a stíhání deliktů, jež je mu svěřena, a to zvláště v prostředí jako je kapitálový trh, kdy mezi zákazníky obchodníka s cennými papíry bývají také neprofesionálové.

90. Soud proto nepřisvědčil námitce, že by se počátek subjektivní prekluzivní lhůty měl počítat již od zahájení státní kontroly v roce 2005, kdy žalovaná měla přístup ke všem podkladům, jimiž stěžovatel disponoval. Takový výklad by mohl vést až k absurdním důsledkům, kdy by po uplynutí jednoho roku od zahájení jakékoliv státní kontroly u obchodníka s cennými papíry, zanikla jeho odpovědnost za všechny do té doby spáchané delikty, nebylo-li by zahájeno odpovídající správní řízení.

91. Prekluzivní lhůta pro zánik odpovědnosti má hmotněprávní povahu a je vždy navázána na konkrétní skutek, neboť způsobuje zánik odpovědnosti právě ve vztahu k tomuto skutku. Poznatky a informace, které zavádějí důvodné podezření, se proto musí týkat konkrétního jednání, které naplňuje znaky některé ze skutkových podstat zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

92. Pokud Komise v okamžiku zahájení státní kontroly neměla důvodné podezření o spáchání žádného deliktu nebo měla podezření, ale to se týkalo jiného skutku, než který je předmětem řízení v nyní posuzované věci, nelze uzavřít, že již v tomto okamžiku soustředila informace a poznatky, které by jí umožnily předběžně vyhodnotit protiprávnost jednání, za něž byla stěžovateli uložena sankce rozhodnutím žalované čj. 2006/10978/540, resp. v obnoveném řízení rozhodnutím čj. 2009/906/570.

93. Nejvyšší správní soud proto přisvědčil městskému soudu, že pro počátek subjektivní prekluzivní lhůty bylo rozhodné faktické jednání stěžovatele, tedy konkrétní skutky, nikoliv právní kvalifikace, pomocí níž byl vymezen předmět kontroly. Vymezení předmětu státní kontroly probíhající u stěžovatele v roce 2005 v oznámení o jejím zahájení jako „*prověření dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb a pravidel jednání obchodníka s cennými papíry se zákazníky*“ odpovídá v zásadě zákonné skutkové podstatě obsažené v § 157 odst. 1 písm. m) ve spojení s § 15 odst. 1 písm. a) zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Předmětnou skutkovou podstatu lze ovšem naplnit neuzavřeným množstvím skutků. Z takto vymezeného předmětu státní kontroly proto nelze bez dalšího dovodit, že by žalovaná měla důvodné podezření o spáchání deliktů, které jsou předmětem nyní posuzované věci.

94. Existenci konkrétního důvodného podezření neprokazuje ani výzva žalované ze dne 23. 3. 2005. Ze skutečnosti, že si žalovaná vyžádala mimo jiné přehled všech půjček na nákup cenných papírů, které byly ukončeny v období od 14. 3. 2005 do 18. 3. 2005 prodejem

zajišťovacích cenných papírů bez pokynu dlužníka, bez dalšího nevyplývá, že by se výzva vztahovala ke konkrétnímu jednání, za které byla stěžovateli uložena pokuta v nyníjším řízení.

95. Dalším okamžikem, od něhož bylo podle stěžovatele možné odvíjet počátek subjektivní prekluzivní lhůty, měl být den 12. 4. 2005, kdy stěžovatel k výzvě žalované ze dne 6. 4. 2005 předložil výstup z deníku obchodníka s cennými papíry za období od 1. 1. do 5. 4. 2005. Ze samotného deníku ovšem nebylo možné usoudit na spáchání deliktu. Nesoulad záznamů v deníku se skutečností bylo možné zjistit až porovnáním se zvukovými záznamy telefonických hovorů mezi makléři stěžovatele a zákazníky. Zvukové záznamy vztahující se k nyní posuzované věci si žalovaná vyžádala až dne 21. 2. 2006 a doručeny byly dne 28. 2. 2006.

96. Předložení podkladů na základě výzev ze dne 23. 3. 2005 a 6. 4. 2005 proto nelze považovat za okamžik finalizace souhrnu skutkových poznatků, který byl potřebný k tomu, aby z nich mohl být učiněn právní závěr o tom, že došlo k deliktům, za které byla stěžovateli uložena pokuta v nyní posuzované věci (srov. usnesení rozšířeného senátu čj. 7 Afs 14/2011 - 115, odst. 51).

97. Podle obsahu správního spisu byla prvním podnětem zakládajícím podezření žalované stížnost P. K. Z výše citované judikatury vyplývá, že i podnět jiné osoby může založit důvodné podezření správního orgánu o spáchání deliktu, pokud je dostatečně určitý a věrohodný a obsahuje informace v takovém rozsahu, který umožňuje předběžné právní hodnocení (viz výše odst. 81).

98. P. K. podal stížnost nejprve ústně dne 15. 2. 2006. Tato stížnost je ve spisu zaznamenána pouze kuse v „Zápisu ze schůzky s P. K. (možný poškozený klient společnosti Atlantik FT) stran podezřelého jednání společnosti Atlantik FT při uzavírání jeho marginové pozice dne 17. 3. 2005“, který shrnuje, že „z diskuse vyplynulo podezření na možné antitdatování jednotlivých prodejních pokynů a vážné porušení odborné péče (klient nebyl informován o brozícím vyčerpání zajištění), které v důsledku široce poškodily ekonomické zájmy P. K.“ (příloha č. 7 správního spisu).

99. Předmětné shrnutí neumožňuje soudu s jistotou určit, zda ústně podaná stížnost obsahovala dostatek informací pro vznik „důvodného podezření“ ve smyslu usnesení rozšířeného senátu čj. 7 Afs 14/2011 – 115. Toto pochybení je třeba klást k tíži žalované. Správní orgán nemůže odsunout počátek subjektivní prekluzivní lhůty nepřesným a neúplným záznamem stížnosti. Počátek subjektivní prekluzivní lhůty v nyní posuzované věci je proto třeba počítat již ode dne ústně podané stížnosti. Zákon totiž nepožaduje, aby podnět, z něhož se žalovaná může „dozvědět“ o spáchání deliktu, musel mít nutně písemnou formu, a nebylo jej možné učinit ústně do protokolu.

100. Pro stanovení počátku prekluzivní lhůty právě na tento okamžik dále svědčí skutečnost, že již na základě ústní stížnosti P. K. si žalovaná vyžádala dne 21. 2. 2006 od stěžovatele předložení podkladů vztahujících se k předmětu stížnosti, konkrétně zvukových záznamů hovorů mezi makléři a zákazníky z období od 15. 3. 2005 do 21. 3. 2005, které se následně staly jedněmi z rozhodných důkazů o spáchání deliktů.

101. Toto dílčí pochybení žalované ovšem nijak neovlivnilo závěr o včasném zahájení správního řízení, neboť rozdíl mezi ústně podanou stížností dne 15. 2. 2006 a písemně podanou stížností dne 1. 3. 2006, kterou považovala za relevantní pro počátek subjektivní prekluzivní lhůty žalovaná, činil pouze několik dní. Nejvyšší správní soud uzavřel, že žalovaná zahájila správní řízení dne 3. 5. 2006 (a to včetně rozšíření předmětu řízení dne 2. 8. 2006) v rámci subjektivní

prekluzivní lhůty jednoho roku od „*dozvědění se*“ o spáchání deliktu, tedy v souladu s § 192 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

102. Závěrem soud doplňuje, že tvrzení, podle kterého se subjektivní prekluzivní lhůta nemůže odvíjet od subjektivního vyhodnocení skutkových okolností konkrétními pracovníky správního orgánu, je obecně v souladu s výše zmíněnou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tato námitka je ovšem v posuzované věci zcela nepřiléhavá, neboť žalovaná ani městský soud předmětnou lhůtu od takového okamžiku nepočítaly.

Obnova řízení

103. Stěžovatel brojil v minulosti proti rozhodnutí o rozkladu proti obnově řízení samostatnou žalobou. Městský soud usnesením ze dne 29. 10. 2008, čj. 7 Ca 258/2008 – 57, žalobu odmítl. Tento postup Nejvyšší správní soud potvrdil rozsudkem ze dne 17. 2. 2009, čj. 8 Afs 2/2009 – 102, č. 2223/2011 Sb. NSS, kterým zamítl kasační stížnost stěžovatele. Nejvyšší správní soud navázal na usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 6. 2007, čj. 5 As 13/2006 – 46, č. 1427/2008 Sb. NSS, podle kterého je žaloba proti rozhodnutí, jímž byla správním orgánem z moci úřední nařízena obnova řízení, přípustná jen tehdy, jde-li o rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s. V posuzované věci ovšem rozhodnutí o nařízení obnovy nepředstavovalo zásah do práv stěžovatele ve smyslu § 65 s. ř. s., protože se jednalo o sankční řízení a původní rozhodnutí o uložení pokuty již bylo vykonáno. Rozhodnutí o nařízení obnovy řízení bylo proto vyloučeno ze samostatného soudního přezkumu a stěžovatel mohl uplatnit námitky proti nařízení obnovy až v rámci soudního přezkumu konečného rozhodnutí ve věci samé, tedy v rámci nyní posuzované věci.

104. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce, že nebyly splněny podmínky pro obnovu řízení z úřední povinnosti podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu.

105. Stěžovatel směšuje v kasačních námitkách dva samostatné důvody, pro které správní orgán může nařídit obnovu řízení z moci úřední podle § 100 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 100 odst. 3 správního řádu. Podle písmene a) lze nařídit obnovu, pokud „[1] *vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo* [2] *se provedené důkazy ukázaly nepravdivými*“.

106. Žalovaná nařídila obnovu řízení podle písmene a) *in fine*, protože se „*provedené důkazy ukázaly nepravdivými*“. Již zpočátku je proto třeba odmítnout námitku, že nově zjištěné skutečnosti nebyly stěžovateli ku prospěchu. Hledisko prospěchu pro účastníka řízení není rozhodné, pokud je obnova řízení nařízena z důvodu nepravdivosti důkazů provedených v původním řízení. Argumentaci stěžovatele nepodporuje ani stanovisko Poradního sboru Ministra vnitra č. 53, které se zabývá situací, kdy po právní moci rozhodnutí správní orgán zjistí skutečnosti, které zakládají nová skutková zjištění, ale které nejsou účastníku řízení ku prospěchu. Stanovisko se tedy vztahuje k prvnímu z důvodů podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu zmíněných výše a zároveň výslovně upozorňuje, že „*v případech naplnění ostatních důvodů podle § 100 odst. 1 písm. a) a b) správního řádu lze nařídit obnovu řízení i v neprospěch účastníka řízení*“.

107. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce, že žalovaná důvody obnovy dostatečně neodůvodnila. Jakkoliv lze v odůvodnění rozhodnutí o nařízení obnovy vydaném v prvním stupni shledat určité nedostatky, je třeba nahlížet na správní řízení, které je vedeno ve dvou stupních, jako na jeden celek. Vady rozhodnutí prvního stupně lze zpravidla odstranit v řízení o rozkladu, případně v řízení odvolacím. Je-li vada řízení vedeného v prvním stupni plně zhojena v rozkladovém nebo odvolacím řízení, není správní řízení jako celek stíženo vadou, která by způsobovala nezákonnost napadeného rozhodnutí (viz např.

rozsudky ze dne 28. 2. 2007, čj. 7 As 72/2006 – 167, ze dne 19. 11. 2009, čj. 1 Afs 88/2009 – 48, ze dne 30. 11. 2010, čj. 9 As 37/2010 – 217, nebo ze dne 17. 1. 2013, čj. 8 Afs 17/2012 – 375, č. 2822/2013 Sb. NSS). Na tuto skutečnost ostatně upozornil stěžovatele i městský soud.

108. Stanovisko doc. M. ze dne 17. 6. 2008, o které stěžovatel opřel námitku nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů, se vztahuje pouze k rozhodnutí o nařízení obnovy vydanému v prvním stupni (stěžovatel jej přiložil jako přílohu k rozkladu proti rozhodnutí o nařízení obnovy). Již z tohoto důvodu není předmětné stanovisko způsobilé zpochybnit řízení o nařízení obnovy jako celek.

109. V rozhodnutí o rozkladu proti obnově žalovaná nejprve připomněla, že pro výpočet úrovně zajištění J. H. a určení, zda byla jeho pozice vyprodána oprávněně, jsou klíčovými údaji složení jeho portfolia a výše jeho úvěrového zatížení. Tyto údaje žalovaná čerpala v původním řízení z vnitřní evidence stěžovatele, předložené stěžovatelem v příloze k vyjádření ze dne 17. 8. 2006. Další vstupní data pro výpočet úrovně zajištění žalovaná zjistila z deníku obchodníka (časové a cenové údaje o pohybech na účtu J. H. dne 17. 3. 2005) a z veřejných zdrojů (kurzy akcií na veřejných trzích).

110. Žalovaná zdůraznila, že podklady předložené J. H. ve spojení s ostatními skutečnostmi, které se objevily po skončení původního řízení, naznačují, že údaje předložené stěžovatelem v původním řízení nebyly pravdivé a že výše zajištění úvěru J. H. byla vypočítána nesprávně. V několika podnětech J. H. nesouhlasil s údaji o výši úvěru a o skladbě svého portfolia ke dni 17. 3. 2005 v 9:30 hod. (tj. na počátku obchodního dne), které byly uvedeny v rozhodnutí vydaném v původním řízení. K výzvě žalované stěžovatel předložil dne 29. 10. 2007 nové podklady, z nichž vyplývaly odlišné údaje oproti údajům předloženým v původním řízení. Z nově předložených údajů vyplynulo, že v původních podkladech stěžovatel neodečetl z portfolia J. H. 6000 ks akcií Zentiva, 14 000 ks akcií Erste Bank a naopak nezahrnul 1000 ks akcií Komerční banky. Současně v podkladech ze dne 29. 10. 2007 stěžovatel revidoval výši „peněz na cestě“ za prodané akcie (tedy částku snižující výši úvěru) a opravil tři ceny spot a forward u reverzních repo operací provedených na účet J. H. směrem nahoru. Tím došlo ke snížení celkového úvěru z cca 167 mil. Kč na cca 147 mil. Kč (tři nové ceny repo operací naproti tomu zvýšily původní úvěr z reverzních repo operací o 1,32 mil. Kč.). I za této situace by podle žalované křivka zajištění (přestože se posunula nahoru) protínala hranici close limitu také po 9:54 hod.

111. Následně J. H. podal další podnět, v němž nesouhlasil s tím, jak stěžovatel opravil původní data v části týkající se repo operací, a tuto námitku doložil příslušnými confirmacemi. K výzvě žalované stěžovatel přiznal v podání ze dne 28. 2. 2008, že ve vyjádření ze dne 29. 10. 2007 nesprávně zvýšil úvěr o 1,32 mil. Kč. Žalovaná uzavřela, že po zohlednění přiznání posledně zmíněné chyby ve spojení s dalšími nově zjištěnými údaji křivka zajištění neprotnula v rozhodném čase hranici close limitu.

112. Tato zjištění mohla podle žalované vést k závěru, že stěžovatel nebyl oprávněn uzavřít pozici J. H. Žalovaná proto potvrdila rozhodnutí o nařízení obnovy vydané v prvním stupni, podle kterého nově zjištěné skutečnosti mohly vést k závěru, že celková úroveň zajištění úvěru J. H. nemusela dne 17. 3. 2005 po 9:54 hod. klesnout pod práh close limitu, tedy pod úroveň dohodnutého zajištění opravňující stěžovatele k nucenému výprodeji akcií z portfolia J. H. V původním řízení žalovaná uzavřela na základě podkladů předložených stěžovatelem, že křivka zajištění úvěru J. H. protlnula hranici close limitu dne 17. 3. 2014 po 9:54 hod. několikrát. Vzhledem k tomu, že se žalované nepodařilo v původním řízení určit přesně okamžik výprodeje akcií z portfolia J. H., uzavřela, že stěžovatel vyprodal pozici J. H. oprávněně, ale za nižší ceny,

než kterých bylo možné dosáhnout prodejem na trhu. Nově zjištěné skutečnosti mohly podle žalované ovlivnit právní kvalifikaci skutku, za který byla stěžovateli v původním řízení uložena pokuta.

113. Z výše popsaného shrnutí je patrná základní linie úvah žalované, které ji vedly k závěru, že důkazy provedené v původním řízení byly nepravdivé. Z rozhodnutí o rozkladu proti obnově je rovněž zřejmé, o které konkrétní důkazy provedené v původním řízení se mělo jednat, a čím byla zpochybněna jejich pravdivost. Rozhodnutí o obnově a rozhodnutí o rozkladu proti obnově nebyla v tomto ohledu rozporná, jak stěžovatel tvrdil, neboť posléze uvedené rozhodnutí upřesnilo a doplnilo rozhodnutí vydané v prvním stupni. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že žalovaná dostatečně a srozumitelně odůvodnila splnění podmínky uvedené v § 100 odst. 1 písm. a) *in fine* správního řádu, podle níž je možné nařídít obnovu řízení, ukázaly-li se provedené důkazy nepravdivými.

114. Stěžovatel nedůvodně vytkl nedostatečné odůvodnění také městskému soudu, který podle něj neupřesnil, na základě kterých konkrétních důkazů žalovaná zpochybnila důkazy provedené v původním řízení. Městský soud výslovně zdůraznil, že chybnými údaji byly údaj o stavu portfolia a údaj o výši úvěru, který se lišil o cca 20 mil. Kč, a že původní důkazy byly vyvráceny vyjádřeními samotného stěžovatele ze dne 29. 10. 2007 a ze dne 28. 2. 2008. Dále městský soud odkázal v podrobnostech na str. 6 až 7 rozhodnutí o rozkladu proti obnově. Na těchto stranách se nachází podstatná část výše shrnuté argumentace žalované. Přisvědčil-li městský soud plně závěrům žalované, nebylo nezbytně nutné, aby je znova opakoval. Z napadeného rozsudku je zřejmé, se kterou konkrétní částí rozhodnutí o rozkladu proti obnově se městský soud ztotožnil (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, čj. 8 Afs 75/2005 – 130, č. 1350/2007 Sb. NSS).

115. Závěry žalované vztahující se k posouzení podmínek pro nařízení obnovy řízení byly nejen dostatečné z hlediska přezkoumatelnosti, ale měly také oporu ve správním spisu. Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčil stěžovateli, že žalovaná neprokázala nepravdivost původních důkazů.

116. Stěžovatel vyšel z nesprávné domněnky, že jediným důvodem pro nařízení obnovy byl podnět J. H. ze dne 7. 2. 2008, k němuž byly přiloženy konfirmace o repo obchodech s 200 ks akcií Philip Morris a 2000 ks akcií Erste Bank. V tomto podnětu sice J. H. skutečně brojil proti nesprávnosti opravy, kterou stěžovatel provedl až po skončení původního řízení dne 29. 10. 2007 (viz výše odst. 111), tento podnět však nebyl jediným, který J. H. podal.

117. J. H. podal k žalované po skončení původního řízení několik podnětů (zejm. dne 2. 5. 2007 a 12. 9. 2007), v nichž upozornil mimo jiné na skutečnost, že z podkladů předložených stěžovatelem v původním řízení nebylo zřejmé, jakým způsobem stěžovatel naložil s 6000 ks akcií Zentiva a 14 000 ks akcií Erste Bank, které patřily do portfolia J. H. na počátku obchodního dne 17. 3. 2005. Předmětné akcie nebyly obsaženy v údajích o prodeji, ani v údajích o finančních prostředcích. Podle J. H. stěžovatel „*umazával*“ tyto akcie z portfolia, ale nesnížil o příslušnou částku stranu závazků. Jinými slovy, došlo ke snížení hodnoty portfolia, ale zachování výše dluhu. To mělo podle J. H. za následek nepravdivý údaj o výši jeho zajištění.

118. Žalovaná prověřila předmětná tvrzení ještě před zahájením řízení o nařízení obnovy a vyzvala stěžovatele k vyjádření k podnětům. Na základě této výzvy stěžovatel předložil dne 29. 10. 2007 údaje o skladbě portfolia J. H., stavu na peněžním účtu, prodeji a celkové výši úvěru tohoto zákazníka. Tyto údaje se v některých položkách lišily od údajů předložených

stěžovatelem v původním řízení. Odlišnost je zřejmá z níže uvedených tabulek, v nichž jsou zachyceny údaje předložené stěžovatelem dne 17. 8. 2006 (v původním řízení) a dne 29. 10. 2007 (k výzvě žalované před zahájením řízení o nařízení obnovy), přičemž ty údaje, které se vzájemně liší, jsou zvýrazněny:

údaje předložené dne 17. 8. 2006				
2454 H. J.				
Reverzní repa				
				-155 146 321
CP nezarepované				
Unipetrol		43000		
PM		200		
Zentiva		18000		
ČEZ		1100		
KB		0		
Prodeje na příkaz klienta				
			48 404 806	
prodeje nucené				122 517 067
nevyporadane				
2454 H. J.	4885	ERSTE BANK	2000	2506000
2454 H. J.	5514	ZENTIVA	3000	2475000
				4 981 000
banka			-17 118 623	
CZ0009091500	Unipetrol	742000		
CZ0009093209	ČESKÝ TELECOM	435		
NL0000405173	ZENTIVA	57000		
AT0000652011	ERSTE BANK	20000		
CS0008418869	PHILIP MORRIS ČR	400		
CZ0005112300	ČEZ	21100		
uver				
				-167 283 944

údaje předložené dne 29. 10. 2007		
zarucene CP	tj. reverzní repa	
		-156 466 321
stav na peněžním účtu 9.30		
		-17 118 623
zobchodovane a doposud nevyporadane obchody a jejich dopad do stavu peněžního účtu		
		26 123 259
Prodeje na příkaz klienta -nevyporadane dané před 17/03/07		
		26 123 259
Portfolio v 9.30		
isin	nazev	počet ks
CZ0009091500	Unipetrol	742000
CZ0009093209	ČESKÝ TELECOM	435
NL0000405173	ZENTIVA	51000
AT0000652011	ERSTE BANK	6000
CS0008418869	PHILIP MORRIS ČR	400
CZ0005112300	ČEZ	21100
CZ0008019106	KB	1000
Uver celkem		
		-147 461 686

119. Jedním z klíčových údajů pro výpočet zajištění je celková výše úvěru. Z rozhodnutí o rozkladu proti obnově (str. 6) a rozhodnutí prvního stupně (str. 13) vyplývá, že celkový úvěr byl vypočten jako součet forwardových cen repo operací a bezhotovostního úvěru, od něhož byla následně odečtena cena akcií, které již byly prodány, nikoliv však vypořádány. Rozhodné byly tedy tři složky: (1) reverzní repo operace, (2) bezhotovostní úvěr (v prvním tabulce označený jako „banka“, ve druhé tabulce jako „stav na peněžním účtu“) a (3) peníze za prodané akcie, jejichž prodej nebyl dosud vypořádán, tzv. „peníze na cestě“. Po dosazení údajů ve výše uvedených tabulkách do vzorce pro výpočet celkového úvěru lze dospět k následujícím výsledkům:

120. Podle údajů předložených dne 17. 8. 2006:

$$[-155\,146\,321 + (-17\,118\,623)] - 4\,981\,000 = -167\,283\,944$$

121. Podle údajů předložených dne 29. 10. 2007:

$$[-155\,466\,321 + (-17\,118\,623)] - 26\,123\,259 = -147\,461\,645$$

122. Výsledný výpočet celkového úvěrového zatížení se nutně liší s ohledem na odlišná vstupní data v položkách „nevyporádané prodeje“ a „reverzní repa“. Podle údajů předložených dne

29. 10. 2007 byl celkový úvěr J. H. o 19 822 299 Kč nižší oproti výsledku vypočtenému na základě údajů předložených v původním řízení.

123. Z výše uvedených tabulek vyplývá také odlišná skladba portfolia na počátku obchodního dne 17. 3. 2005, která se liší o 6000 ks akcií Zentiva, 14 0000 ks akcií Erste Bank a 1000 ks akcií Komerční banky. Podle údajů ze dne 17. 8. 2006 byly předmětné akcie součástí portfolia J. H., kdežto podle údajů ze dne 29. 10. 2007 se jednalo o prodané a dosud nevypořádané obchody, viz podrobnější výpis ze dne 29. 10. 2007:

Prodeje na příkaz klienta -nevyporádanen dane pred 17/03/07					
Číslo/Pořadí	Zkratka	CP	cena celkem	Typ	Počet
222507/1	H. J.	ERSTE BANK	2 549 029	P	2 000
222508/1	H. J.	ERSTE BANK	2 535 035	P	2 000
222655/1	H. J.	ERSTE BANK	2 501 128	P	2 000
222656/1	H. J.	ERSTE BANK	2 497 139	P	2 000
222657/1	H. J.	ERSTE BANK	2 497 139	P	2 000
222662/1	H. J.	ERSTE BANK	2 497 139	P	2 000
222663/1	H. J.	ERSTE BANK	2 499 134	P	2 000
223219/1	H. J.	ZENTIVA	2 483 177	P	3 000
223220/1	H. J.	ZENTIVA	2 468 219	P	3 000
222527/1	H. J.	KOMERČNÍ BANKA	3 596 120	P	1 000
			26 123 259		

124. Podklady předložené samotným stěžovatelem dne 29. 10. 2007 tedy potvrzují námitky J. H. uvedené v jeho podnětech týkající se složení portfolia a výše celkového úvěru, a zpochybňují tak podklady předložené stěžovatelem v původním řízení dne 17. 8. 2006. Vstupní data, která stěžovatel předložil žalované dne 17. 8. 2006, přitom v původním řízení prezentoval jako data, která sám využil pro účely sledování zajištění a pro přijetí rozhodnutí o uzavření pozice J. H.

125. Dne 7. 2. 2008 J. H. podal k žalované další podnět, v němž upozornil, že údaje o reverzních repo operacích předložené stěžovatelem dne 29. 10. 2007 jsou chybné, a přiložil konfirmace o repo obchodech s 200 ks akcií Philip Morris a 2000 ks akcií Erste Bank. Stěžovatel měl nesprávně zvýšit úvěr J. H. o 1 350 000 Kč.

126. Toto pochybení následně připustil i stěžovatel a k výzvě žalované zaslal dne 28. 2. 2008 „opravu opravy“, tedy podklady, v nichž opravil údaj týkající se reverzních repo operací zpět na hodnotu -155 146 321 Kč s vysvětlením, že údaj o repo operacích předložený v původním řízení byl správný a že k následnému pochybení došlo v důsledku selhání lidského faktoru. Ostatní údaje předložené dne 29. 10. 2007, které se lišily od údajů předložených v původním řízení (nevypořádané prodeje a složení portfolia), stěžovatel „neopravil“ a uvedl je shodně jako v podání ze dne 29. 10. 2007. Porovnáním údajů předložených stěžovatelem dne 28. 2. 2008, jejichž správnost stěžovatel nepopřel, s údaji z původního řízení je zřejmé, že celková výše úvěru J. H. se lišila o 21 142 258 Kč.

údaje předložené dne 17. 8. 2006				
2454 H. J.				
Reverzní repa				
				-155 146 321
CP nezarepované				
Unipetrol		43000		
PM		200		
Zentiva		18000		
ČEZ		1100		
KB		0		
Prodeje na příkaz klienta				
			48 404 806	
prodeje nucené				
			122 517 067	
nevyporadane				
2454	H. J.	4885	ERSTE BANK	2000 2506000
2454	H. J.	5514	ZENTIVA	3000 2475000
				4 981 000
banka				
			-17 118 623	
CZ0009091500	Unipetrol	742000		
CZ0009093209	ČESKÝ TELECOM	435		
NL0000405173	ZENTIVA	57000		
AT0000652011	ERSTE BANK	20000		
CS0008418869	PHILIP MORRIS ČR	400		
CZ0005112300	ČEZ	21100		
uver				
				-167 283 944

údaje předložené dne 28. 2. 2008		
zarucene CP	tj. reverzni repa	
		-155 146 321
stav na peněžním účtu 9.30		
		-17 118 623
zobchodovane a doposud nevyporadane obchody		
		26 123 259
Portfolio v 9.30		
CZ0009091500	Unipetrol	742000
CZ0009093209	ČESKÝ TELECOM	435
NL0000405173	ZENTIVA	51000
AT0000652011	ERSTE BANK	6000
CS0008418869	PHILIP MORRIS ČR	400
CZ0005112300	ČEZ	21100
CZ0008019106	KB	1000
Uver celkem		
		-146 141 686

127. Po dosažení údajů z výše uvedených tabulek do vzorce pro výpočet celkového úvěru (viz odst. 119) lze dospět k následujícím výsledkům:

128. Podle údajů předložených dne 17. 8. 2006:

$$[-155\,146\,321 + (-17\,118\,623)] - 4\,981\,000 = -167\,283\,944$$

129. Podle údajů předložených dne 28. 2. 2008:

$$[-155\,146\,321 + (-17\,118\,623)] - 26\,123\,259 = -146\,141\,685$$

130. Za této situace, kdy sám stěžovatel předložil jiné údaje než v původním řízení, žalovaná zahájila dne 28. 3. 2008 řízení o obnově a poté, kdy ani v průběhu tohoto řízení stěžovatel nerozptýlil pochybnosti o pravdivosti podkladů, které sám předložil v původním řízení, žalovaná nařídila dne 29. 5. 2008 obnovu řízení z moci úřední.

131. Městský soud nepochybil, pokud tento postup žalované potvrdil. Údaj o celkové výši úvěru byl jednou ze základních vstupních veličin pro výpočet zajištění J. H. Výše zajištění pak byla rozhodná pro posouzení oprávněnosti nuceného výprodeje portfolia J. H. v závislosti na tom, zda křivka zajištění dosáhla během dne 17. 3. 2005 hranice close limitu. Pokud se jedna ze vstupních veličin pro výpočet zajištění změnila o cca 21 mil Kč, žalované vzniklo oprávněně důvodné podezření, že takto rozsáhlá změna může ovlivnit výslednou výši zajištění oproti původnímu výpočtu. Stěžovatel nevyvrátil, že v původním řízení předložil chybné údaje o penězích na cestě, skladbě portfolia a celkové výši úvěru.

132. Žalovaná nebyla povinna provést v rozhodnutí o nařízení obnovy konkrétní výpočet výše zajištění J. H. a vymodelovat graf vývoje zajištění v rozhodném čase. Podle § 100 odst. 1 a 3 správního řádu lze obnovu nařídít, „pokud tyto skutečnosti, důkazy

nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování“. Tato podmínka byla v posuzované věci splněna. Pro nařízení obnovy řízení bylo dostačující, že se důkazy provedené v původním řízení (konkrétně vstupní data pro výpočet výše celkového úvěru) ukázaly nepravdivými a tato skutečnost „*mohla odůvodňovat jiné řešení otázky“*. Jinými slovy, důkazy, které se ukázaly nepravdivými, byly relevantní pro věcné posouzení a byly přinejmenším způsobilé vést k jinému závěru o spáchání deliktu. Ve fázi nařízení obnovy řízení žalovaná nebyla povinna postavit najisto, že výsledek věcného posouzení bude odlišný. Otázka, zda nově zjištěné údaje povedou ke změně právní kvalifikace skutku v závislosti na tom, zda a kdy „*nová*“ křivka zajištění protнула hranici close limitu, byla již otázkou věcného posouzení, která mohla být zkoumána až v obnoveném řízení. Opačný závěr by popíral rozlišení obnovy řízení na dvě fáze. Správní řád výslovně předpokládá, že nejprve bude rozhodnuto o povolení nebo nařízení obnovy řízení (*iudicium rescindens*) a teprve poté, v obnoveném řízení (*iudicium rescissorium*), bude vydáno rozhodnutí nahrazující původní rozhodnutí (viz § 100 a § 102 správního řádu).

133. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitkám, že v posuzované věci neexistoval veřejný zájem na nařízení obnovy řízení, který požaduje § 100 odst. 3 správního řádu, resp. že žalovaná existenci veřejného zájmu řádně neodůvodnila.

134. Stěžovatel zpochybnil existenci veřejného zájmu tím, že podle něj žalovaná postupovala libovolně a nadřadila soukromé zájmy J. H., který se podáním podnětů snažil získat pro sebe příznivější rozhodnutí, zejm. s ohledem na probíhající arbitrážní řízení. Předmětné tvrzení stěžovatele je pouhou spekulací. Odůvodnění napadených rozhodnutí žalované takový závěr ani v nejmenším nepodporují. Žalovaná nařídila obnovu řízení z důvodů, které jen částečně souvisely s podněty podanými J. H. Na základě předmětných podnětů žalovaná prověřila tvrzené skutečnosti přímo u stěžovatele a nepravdivost důkazů provedených v původním řízení následně vyšla najevo především v souvislosti s nově předloženými podklady samotným stěžovatelem. Motivace, která vedla J. H. k podání podnětů, nebyla v tomto ohledu podstatná. Pouze pro úplnost soud doplňuje, že ze samotných podnětů vyplývá, že jejich podání až po skončení původního řízení ve věci samé bylo způsobeno skutečností, že J. H. měl jako poškozený přístup ke spisu v trestním řízení vedeném se stěžovatelem a dozvěděl se o skutečnostech, které mu byly dříve neznámé, protože nebyl účastníkem řízení o správním deliktu.

135. Dále stěžovatel vytkl žalované, že existenci veřejného zájmu odůvodnila pouze obecně zájmem společnosti na správnosti a přesvědčivosti rozhodování správních rozhodnutí či úplnosti dokazování. Ani tato námitka nebyla důvodná.

136. „*Veřejný zájem*“ patří mezi neurčité právní pojmy, které zákonodárce používá tam, kde některé jevy nebo skutečnosti nelze úspěšně zcela přesně a s obecnou platností právně definovat. Jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Zákonodárce tak vytváří správnímu orgánu prostor, aby posoudil, zda konkrétní případ patří do rozsahu neurčitého pojmu, či nikoliv (srov. např. rozsudek ze dne 23. 10. 2003, čj. 2 As 11/2003 – 164, č. 232/2004 Sb. NSS). V právním řádu jsou jednotlivé dílčí veřejné zájmy vyjádřeny ve zvláštních předpisech, a to buď výslovně, nebo vyplývají ze smyslu a účelu příslušné právní úpravy. Úkolem správních orgánů při rozhodování v konkrétních věcech je jednotlivé veřejné zájmy upřesnit s ohledem na skutkové okolnosti. V tomto obecném vymezení se ostatně názory stěžovatele a žalované nerozcházejí. Obě strany sporu se dovolávaly nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04, č. 327/2005 Sb., podle kterého je veřejný zájem v konkrétní věci zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů a po zvážení všech rozporů a připomínek.

137. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli, že žalovaná odkázala pouze na obecná kritéria a neodůvodnila veřejný zájem ve vztahu ke konkrétním okolnostem posuzované věci. Žalovaná připomněla, že účelem zákona o podnikání na kapitálovém trhu je mimo jiné postih jednání narušujícího důvěru v kapitálový trh, a zdůraznila, že v situaci, kdy sám stěžovatel poskytl v původním řízení nepravdivé údaje, nemohl se dovolávat ochrany stability právních vztahů založených předmětným rozhodnutím. V takovém případě převážil veřejný zájem na správném zjištění skutkového stavu. Jednání stěžovatele bylo podle žalované nepřijatelné s ohledem na funkci generální i individuální prevence správních deliktů, která je ve veřejném zájmu. Byť lze podle žalované považovat přizpůsobení údajů ve prospěch účastníka řízení za určitou formu obhajoby, nelze ji považovat za natolik legitimní, aby do budoucna vyloučila možnost postihu za jeho skutečné protiprávní jednání.

138. Nejvyšší správní soud neshledal výše shrnuté odůvodnění veřejného zájmu nedostatečným nebo nezákonným. Soud se ztotožnil s žalovanou, že stěžovatel se nemohl dovolávat ochrany právní jistoty a neměnnosti rozhodnutí, které bylo založeno na nepravdivých údajích předložených samotným stěžovatelem. Pokud vyšly najevo důkazy, které účinně zpochybnily důkazy provedené v původním řízení a zavdávaly důvodné podezření, že právní kvalifikace skutku byla nesprávná, existoval veřejný zájem na rozhodnutí podle skutečného stavu.

139. Nadto již v předchozím rozsudku čj. 8 Afs 2/2009 – 102 Nejvyšší správní soud uzavřel, že samotným nařízením obnovy řízení nedošlo k zásahu do práv stěžovatele (viz výše odst. 103). S ohledem na povahu řízení o správním deliktu samotná skutečnost obnovy řízení nezamezila stěžovateli ve výkonu určitého hmotného práva, ani mu nově nestanovila povinnost hmotně právního charakteru. Původní řízení o správním deliktu vyústilo v uložení sankce, která byla v době nařízení obnovy již uhrazena. V usnesení ze dne 8. 1. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1097/09, kterým Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele proti rozsudku čj. 8 Afs 2/2009 – 102, Ústavní soud uzavřel, že nařízením obnovy nedošlo k zásadnímu zpochybnění právní jistoty stěžovatele: *„Námítá-li stěžovatelka, že obnovou správního řízení dochází ke zpochybnění její právní jistoty, lze jí dát částečně za pravdu, nicméně obnova řízení představuje vždy zákonem předvídaný postup a již v době původního rozhodnutí správního orgánu jsou účastníci srozuměni s tím, že při naplnění zákonem stanovených podmínek může k obnově řízení dojít. Nelze tedy přistoupit na argumentaci stěžovatelky, že by obnovou správního řízení došlo k zásadnímu zpochybnění její právní jistoty. Navíc obnova řízení sama o sobě neznamená, že ke změně práv a povinností účastníka řízení ve svém konečném výsledku skutečně dojde.“*

140. Nejvyšší správní soud proto souhlasil s městským soudem a s žalovanou, že s ohledem na skutkové okolnosti posuzované věci existoval veřejný zájem na obnově řízení z moci úřední, který převážil nad zájmem stěžovatele na neměnnosti pravomocného rozhodnutí o spáchání správního deliktu.

141. Námitka, že žalovaná porušila nařízením obnovy řízení základní zásady správního řízení a ústavní principy, především zásadu zákonnosti, byla formulována pouze obecně. Stěžovatel neupřesnil (nad rámec námitek, které již byly výše vypořádány), jakým konkrétním způsobem měla žalovaná uvedené zásady porušit. Soud proto pouze doplňuje, že žalobní či kasační bod je způsobilý projednání v té míře obecnosti, ve které byl formulován (viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005 – 58, č. 835/2006 Sb. NSS), a odkazuje na výše uvedené závěry, v nichž potvrdil, že žalovaná nařídila obnovu řízení v souladu se zákonem.

Tvrzené porušení § 36 správního řádu

142. Vytkl-li stěžovatel žalované, že porušila jeho právo navrhnout důkazy (§ 36 odst. 1 správního řádu) a právo vyjádřit se k podkladům (§ 36 odst. 3 správního řádu), pokud nevyčkala na předložení znaleckého posudku, brojil pouze proti postupu žalované v obnoveném řízení vedeném v prvním stupni a zcela opomněl, že v řízení o rozkladu žalovaná obsah posudku zohlednila (viz str. 12 až 13 rozhodnutí o rozkladu). Uzavřela však, že posudek neprokazuje oprávněnost nuceného výprodeje portfolia J. H., protože nesprávně počítá s kotací BID jako s jednou ze vstupních veličin. Na postup žalované v řízení o rozkladu upozornil stěžovatele již městský soud, přesto v kasační stížnosti stěžovatel pouze zopakoval žalobní námitky (k posouzení otázky, zda měla být při výpočtu zajištění použita kotace BID, viz dále odst. 164 a násl.).

143. Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbyvá než zopakovat, že na správní řízení vedené ve dvou stupních je třeba nahlížet jako na jeden celek. Vady rozhodnutí prvního stupně lze zpravidla odstranit v řízení o rozkladu (viz výše odst. 107). Soud považuje za nadbytečné zabývat se otázkou, zda žalovaná zasáhla do práva stěžovatele navrhnout důkazy a práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí tím, že v řízení vedeném v prvním stupni vydala rozhodnutí ve věci samé dříve, než uplynula lhůta, v níž stěžovatel přislíbil předložit znalecký posudek. Žalovaná se obsahem předmětného posudku zabývala v rámci řízení o rozkladu, případné pochybení správního orgánu prvního stupně proto nemělo vliv na zákonnost správního řízení jako celku, ani napadeného rozhodnutí.

144. Pouze na okraj soud podotýká, že v řízení vedeném v prvním stupni žalovaná opakovaně prodloužila stěžovateli lhůtu pro vyjádření se k podkladům. Stěžovatel oznámil úmysl předložit znalecký posudek až dne 12. 1. 2009, tedy poslední den již prodloužené lhůty, a přislíbil, že znalecký posudek předloží do konce ledna. Podáním ze dne 30. 1. 2009 doručeným žalované dne 2. 2. 2009 (tedy po uplynutí lhůty, v níž stěžovatel přislíbil předložit posudek) stěžovatel nepožádal o prodloužení lhůty, pouze sdělil, že „*předpokládá, že znalecký posudek založí do 11. února 2009*“. Nejvyšší správní soud souhlasil s městským soudem, že za popsané situace nelze stěžovateli přisvědčit, že by mu žalovaná upřela právo vyjádřit se k podkladům tím, že na předložení posudku již dále nečekala. Bylo na stěžovateli, aby zvolil takovou procesní strategii, která mu umožní řádně uplatnit svá procesní práva, ale která nebude nedůvodně prodlužovat délku řízení.

Přezkoumatelnost správních rozhodnutí

145. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce, že rozhodnutí prvního stupně a rozhodnutí o rozkladu byla nepřezkoumatelná z důvodu chybějících výpočtů, na jejichž základě žalovaná vymodelovala graf znázorňující vývoj zajištění úvěru P. K. a J. H. v čase.

146. Byť lze žalované vytknout určitou nepřehlednost odůvodnění ve vztahu k popisu výpočtu zajištění, který je třeba dohledat na různých místech odůvodnění, z hlediska přezkoumatelnosti ještě ob stojí, a to zejména jsou-li rozhodnutí prvního stupně a rozhodnutí o rozkladu posuzována ve vzájemné souvislosti (srov. výše odst. 107).

147. Vzorec pro výpočet zajištění žalovaná výslovně uvedla v rozhodnutí o rozkladu, podle něhož vypočetla výši zajištění jako procentuální vyjádření poměru vlastních prostředků zákazníka k celkové hodnotě otevřené pozice zákazníka v určitém čase. Dodala, že se jedná o obecně používanou a jedinou možnou metodu výpočtu zajištění. Toto tvrzení stěžovatel nepochybnil. Ostatně, shodnou metodu použil i znalec v posudku předloženém stěžovatelem

(„[v] modelu je rovněž vypočtena výše zajištění úvěru vyjádřená v procentech, která vyjadřuje poměr vlastních aktiv klienta k tržnímu objemu otevřené pozice“, str. 6).

148. Vstupní veličiny pro výpočet zajištění, tedy celková hodnota otevřené pozice (tj. celková hodnota portfolia) i výše vlastních prostředků zákazníka (tj. rozdíl celkové hodnoty portfolia a úvěru poskytnutého obchodníkem s cennými papíry), jsou značně proměnlivé v čase s ohledem mimo jiné na vývoj cen akcií tvořících portfolio. Jen údaje o změně tržní ceny jednotlivých titulů, které měli J. H. a P. K. ve svých portfoliích (P. K. měl na počátku obchodního dne ve svém portfoliu 4 akciové tituly, J. H. 7 akciových titulů), od počátku obchodního dne 17. 3. 2005 do 10:50 hod. téhož dne (k tomuto nejzazšímu okamžiku jsou vymodelovány grafy zajištění zákazníků uvedené v rozhodnutí prvního stupně) jsou zaznamenány na řádcích 6082 až 7771 tabulky obsahující údaje získané od Burzy. Tato tabulka je obsažena na CD, které tvoří přílohu č. 6 správního spisu. Na základě těchto údajů o tržní ceně akcií měnící se i několikrát v průběhu jedné minuty a složení portfolií podle akciových titulů pak bylo možné vypočíst celkovou hodnotu portfolií v jednotlivých okamžicích sledovaného časového úseku. Vstupní data tak tvořila ve svém souhrnu více než tisíc položek. Podrobný popis všech vstupních dat přímo v rozhodnutí žalované by tak mohl vést k značnému znepřehlednění a potlačení srozumitelnosti rozhodnutí.

149. Pro výpočet zajištění byla dále rozhodná celková výše úvěru zákazníků, neboť výše vlastních prostředků byla tvořena rozdílem mezi celkovou tržní hodnotou portfolia a poskytnutým úvěrem. Z rozhodnutí prvního stupně je zřejmé, jakým způsobem žalovaná vypočetla celkovou výši úvěru (srov. výše odst. 119). Rozhodné byly tři veličiny: výše čerpaného bezhotovostního úvěru, výše peněz za dosud nevypořádané prodeje a údaje o reverzních repo operacích. Žalovaná řádně odkázala na zdroje, z nichž předmětné hodnoty čerpala. Hodnotu prvních dvou veličin zjistila z vnitřní evidence stěžovatele, údaje o prodejkách během dne 17. 3. 2005 z telefonických nahrávek, forwardové ceny repo operací pak z deníku obchodníka (viz zejm. str. 7 a 13, pozn. 16 a 17 rozhodnutí prvního stupně). Zároveň žalovaná odůvodnila i použití forwardových cen: „V případě nákupu akcií zákazníkem na úvěr představuje cena spot takovou cenu, za kterou jsou akcie z účtu obchodníka převáděny na zákazníka v čase $T+0$ (tj. pokrývají výši půjčky), cena forward je pak cenou, za kterou jsou akcie převáděny ze zákazníka na obchodníka zpět v čase $T+x$ (tj. jde o výši půjčky a úroků za dané období). Cena forward tak představuje cenu spot navýšenou o úrok z poskytnutého úvěru. Právě forwardové ceny repo operací byly významnou složkou celkového úvěru čerpaného J. H., který představuje součet forwardových cen a bezhotovostního úvěru. Od tohoto součtu je pak odečítána cena akcií zákazníka, které byly již prodány, nikoli však vypořádané.“ Také výše úvěru se v průběhu času měnila v závislosti na pohybu kurzu akcií a uskutečněných prodejkách.

150. S ohledem na nastíněnou komplexnost výpočtu vývoje zajištění soud považuje za dostatečné, pokud žalovaná promítla do odůvodnění rozhodnutí prvního stupně pouze výsledný graf vývoje zajištění a odkázala na zdroje vstupních dat, které byly součástí správního spisu. Chybějící obecný vzorec pro výpočet zajištění žalovaná doplnila v rozhodnutí o rozkladu.

151. V případě námitky, že konkrétní údaj o výši zajištění v určitém čase byl vypočten chybně, by soud byl schopen toto tvrzení ověřit, takovou námitku ovšem stěžovatel nevznesl. Soud nepřisvědčil stěžovateli, že neměl možnost se proti závěrům žalované o výši zajištění bránit. Byť konkrétní vstupní data nebyla s ohledem na jejich množství uvedena přímo v rozhodnutí žalované, byla obsažena v podkladech obsažených ve správním spisu, do něhož měl stěžovatel možnost nahlížet.

152. Proti nesprávnosti výpočtu zajištění stěžovatel brojil pouze tvrzením, že pro určení tržní ceny akcií neměl být obecně použit kurz akcií podle pravidel Burzy, ale kotace BID. Tato otázka ovšem nesouvisí s přezkoumatelností a transparentností rozhodnutí, jedná se věcný nesouhlas s tím, jaký „*drub*“ kurzu akcií měl být v rámci výpočtu použit. Těto otázce se soud podrobně věnuje v odst. 164 a násl.

Uzavření pozic zákazníků

153. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli, že vyprodal portfolia zákazníků P. K. a J. H. oprávněně.

154. Namítl-li stěžovatel, že i podle zjištění žalované došlo u dotčených zákazníků dne 17. 3. 2005 k protnutí sjednaného close limitu, nelze mu přisvědčit, že tato skutečnost bez dalšího vedla k oprávněnosti nuceného výprodeje na základě stop-loss pokynů. Jednorázový nebo krátkodobý pokles zajištění úvěru pod předmětnou hranici nedával stěžovateli oprávnění vyprodat pozici zákazníků kdykoliv po jejím protnutí, pokud se úroveň zajištění následně zvýšila nad close limit. Opačný výklad by byl v rozporu s účelem tohoto oprávnění, jímž je ochrana věřitele (obchodníka s cennými papíry) proti nezajištěnému dlužníkovi (zákazníkovi). Nucený výprodej portfolia zákazníka na základě stop-loss pokynu nemá sankční, ale zajišťovací povahu. Stop-loss pokyn je aktivován tehdy, nastanou-li předem sjednané objektivní okolnosti (pokles zajištění pod určitou hranici), a opravňuje obchodníka s cennými papíry vyprodat portfolio, aby uspokojil svou pohledávku z prodeje cenných papírů zákazníka, a tak vyrovnal závazek zákazníka ze smlouvy. Pohybuje-li se výše zajištění úvěru opět nad close limitem, důvod k ochraně věřitele prostřednictvím oprávnění k výprodeji akcií odpadá. Tvrzení, že nucený výprodej není možné ukončit, pokud by se hodnota zajištění zvýšila, stěžovatel nijak nedoložil a neuvedl, jaké objektivní okolnosti by měly takovému postupu bránit.

155. Nejvyšší správní soud proto souhlasil s žalovanou, že obchodník s cennými papíry jedná v rozporu s § 15 odst. 1 písm. a) zákona o podnikání na kapitálovém trhu, podle kterého „*je povinen poskytovat investiční služby s odbornou péčí spočívající zejména v kvalifikovaném, čestném a spravedlivém jednání v nejlepším zájmu zákazníků...*“, pokud nuceně vyprodá portfolio zákazníka v okamžiku, kdy smluvené podmínky pro aktivaci stop-loss pokynu již pominuly.

156. Podmínky k aktivaci stop-loss pokynů, včetně výše close limitu, stěžovatel sjednal se zákazníky v „*Rámcové smlouvě o úvěru zajištěném převodem cenných papírů*“ (dále jen „*rámcová smlouva*“). Podle předmětné smlouvy byl stěžovatel oprávněn uzavřít portfolio zákazníka a nuceně jej vyprodat při poklesu zajištění úvěru zákazníka pod 4,5 % podílu vlastních prostředků zákazníka v poměru k celkové hodnotě portfolia (viz čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy: „*V případě, kdy tržní cena v případě prodeje převedených cenných papírů kdykoli za trvání obchodu klesne v takovém rozsahu, který bude mít za následek pokles výše kolaterálu pod 30 % oproti jeho hodnotě v okamžiku otevření obchodu, je věřitel oprávněn bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku učinit veškeré právní a jiné úkony nezbytné k předčasnému ukončení předmětného obchodu.*“). Hranice close limitu ve výši 4,5 % vyplývala ze skutečnosti, že otevírací kolaterál (tj. procentní rozdíl mezi tržní cenou převedených cenných papírů v okamžiku otevření obchodu a výší jistiny) činil 15 % celkové tržní ceny převedených cenných papírů (viz bod 3.1.3 vnitřní směrnice „*Úvěrové operace*“). Jinými slovy, vlastní prostředky, které zákazník poskytl při otevření obchodu stěžovateli jako předmět finančního zajištění pro případ nesplnění svého závazku, tvořily 15 % celkové výše obchodu. Pokud k protnutí close limitu mělo dojít v souladu s čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy v případě, že kolaterál poklesne pod 30 % oproti jeho hodnotě v okamžiku otevření obchodu (tj. 30 % z 15 %), pak hranice close limitu byla protnuta v okamžiku, kdy zajištění dosáhlo 4,5 % vlastních prostředků v poměru k celkové hodnotě portfolia.

157. V posuzované věci žalovaná prokázala, že portfolia zákazníků P. K. a J. H. zůstala aktivní i po tvrzeném uzavření a stěžovatel přijímal a uskutečňoval obchodní pokyny dotčených zákazníků ještě několik desítek minut poté, kdy hladina zajištění jejich úvěru protнула hranici close limitu. K výprodeji portfolií na základě stop-loss pokynů stěžovatel přistoupil až v době, kdy již nebyly naplněny podmínky pro nucený výprodej vyplývající z čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy, neboť zajištění úvěru se pohybovalo již nad 4,5 %. Tyto závěry žalované mají oporu v podkladech založených ve správním spisu.

158. Stěžovatel tvrdil, že uzavřel pozici P. K. dne 17. 3. 2005 v 9:38 hod. Záznamy telefonických hovorů mezi makléřem stěžovatele P. S. a P. K. ze dne 17. 3. 2005 ovšem prokázaly, že portfolio k tomuto okamžiku ve skutečnosti uzavřeno nebylo a zákazník mohl i poté nakládat s akciemi podle své vůle. V 9:50 hod. makléř S. přijal pokyn P. K. k prodeji 2 lotů (20 000 ks) akcií ČEZ a 4 lotů (8000 ks) akcií Erste Bank a následně sdělil zákazníkovi, že prodal 2 loty akcií ČEZ a 1 lot akcií Erste Bank („lot“ vyjadřuje minimální obchodovatelné množství určitého akciového titulu). V návaznosti na sdělení aktuální ceny akcií Unipetrol P. K. zadal makléři pokyn k prodeji 10 lotů (100 000 ks) tohoto titulu (nahrávka 012_20050317_195016). V dalším telefonickém hovoru uskutečněném téhož dne v 10:24 hod. makléř S. informoval P. K., že prodal 100 000 akcií Unipetrolu za cenu 120 Kč. Na radu makléře, aby dále prodával, P. K. zadal pokyn k prodeji dalších 10 lotů akcií Unipetrolu (nahrávka 012_20050317_102436). Pokud stěžovatel ještě v 9:50 hod. a v 10:24 hod. přijímal a uskutečňoval pokyny zákazníka, nelze úspěšně tvrdit, že portfolio bylo od 9:38 hod. skutečně uzavřeno, tedy že došlo k zamezení volných dispozic zákazníka s portfoliem. Čas 10:24 hod. byl posledním známým okamžikem, kdy bylo portfolio P. K. aktivní. Po tomto okamžiku se hodnota zajištění nacházela již nad close limitem.

159. Skutková zjištění žalované stěžovatel účinně nezpochybnil. V kasační stížnosti připustil, že makléř uskutečnil prodej akcií na základě pokynů P. K. i po údajném uzavření jeho portfolia („v čase 10:24 hod. byly pokyny makléřem S. realizovány, ačkoliv se tak stát nemělo“; „na pokyn risk manažera měl makléř S. výlučně realizovat výprodej portfolia, nicméně vinou informačních systémů realizoval pokyny zákazníka“). Tvrzení, že k uskutečnění prodeje na základě pokynů zákazníka došlo v důsledku technické chyby, nevyvrací, ale naopak podporuje závěr, že k prodeji skutečně došlo. Pokud se portfolio P. K. neuzavřelo (ať již z důvodu technické nebo lidské chyby) a s akciemi v portfoliu bylo nadále obchodováno na základě pokynů zákazníka, stěžovatel nemůže úspěšně namítat, že uskutečnil výprodej na základě stop-loss pokynu sjednaného v čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy. Nejvyšší správní soud souhlasil s žalovanou, že za uzavření portfolia je třeba považovat úkon, který znemožní zákazníkovi disponovat s akciemi v jeho portfoliu.

160. Namítl-li stěžovatel, že portfolio muselo zůstat aktivní, aby mohl uskutečnit nucený výprodej na základě stop-loss pokynu, nevysvětlil, jak je možné, že byl možný výprodej nejen podle čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy, ale i na základě aktuálních pokynů zákazníka. Žalovaná oprávněně vytkla stěžovateli, že dříve než v 10:24 hod. neučinil nic, co by bylo možné považovat za platný úkon směřující k převodu akcií, ani nevysvětlil, jak je možné obchodovat s investičními nástroji zákazníka, které již měly být převedeny na třetí osobu.

161. Z těchto důvodů je pro zjištění skutečného průběhu událostí dne 17. 3. 2005 zcela bezvýznamná skutečnost, že dne 18. 3. 2005 stěžovatel sdělil zákazníkovi, že předchozí den přijal a uskutečnil jeho pokyny omylem. Předmětné sdělení je pouze následnou interpretací událostí předchozího dne stěžovatelem, pomocí níž se patrně snažil vysvětlit výše popsané jednání, které bylo v rozporu s rámcovou smlouvou. Ani tvrzení, že v případě akcií prodaných „omylem“ na základě pokynu zákazníka stěžovatel přiznal zákazníkovi výhodnější cenu, není způsobilé

vyvrátit závěr, že stěžovatel neuzavřel portfolio P. K. v 9:38 hod., jak tvrdil, ale nejdříve v 10:24, kdy již pominuly podmínky, za nichž byl oprávněn portfolio vyprodat.

162. Obdobným způsobem jako u portfolio P. K. stěžovatel nakládal také s portfoliem J. H. Záznamy telefonických hovorů makléře L. s J. H. ze dne 17. 3. 2005 prokázaly, že stěžovatel přijímal a uskutečňoval pokyny dotčeného zákazníka i po tvrzeném uzavření jeho portfolio. Ve správním řízení stěžovatel tvrdil, že vedoucí makléř J. L. přijal stop-loss pokyn ve vztahu k portfolio J. H. dne 17. 3. 2005 v 9:40 hod. V 9:54 hod. téhož dne ovšem právě makléř J. L. sdělil J. H., že prodal na základě pokynu tohoto zákazníka 6 lotů (18 000 ks) akcií Zentivy a že nic dalšího prodáno nebylo (nahrávka 007_20050317_095439). Následně v 10:41 J. H. volal zpět makléři s dotazem, zda došlo k uzavření jeho portfolio, jak byl informován v emailové zprávě (k emailu ze dne 17. 3. 2005, 10:06, viz dále odst. 171). Makléř L. potvrdil, že došlo k uzavření portfolio a k úplnému výprodeji: „*Pane H., je to tak, bobužel, všechno to tam vyletělo. [...] Je to všechno prodané*“ (nahrávky 007_20050317_104102 a 007_20050317_104207). Nejvyšší správní soud proto souhlasil s žalovanou, že k výprodeji portfolio muselo dojít mezi 9:54 hod., kdy makléř sdělil, že nebylo prodáno nic kromě 18 000 ks akcií Zentivy, a 10:41 hod., kdy makléř informoval zákazníka o výprodeji celého portfolio. V tomto časovém rozmezí se již zajištění nacházelo nad 4,5 %.

163. Nadto nelze přehlédnout, že makléř L. byl tím, kdo měl podle tvrzení stěžovatele pozici J. H. uzavřít v 9:40 hod., ale zároveň i tím, kdo v 9:54 hod. sdělil J. H., že uskutečnil jeho pokyn k prodeji akcií Zentivy a že nic dalšího prodáno nebylo. Tvrzení stěžovatele, že k přijetí a uskutečnění pokynů zákazníka po uzavření portfolio došlo omylem v důsledku nedostatečné informovanosti makléře o aktuálním stavu, je za popsané situace stěží hájitelné.

164. Stěžovatel neprokázal ani tvrzení, že v případě zákazníka J. H. došlo k protnutí close limitu nejen od 9:39 do 9:46 hod., ale ještě v časech od 10:00 do 10:02 hod. Předmětné tvrzení se opíralo o předpoklad, že při výpočtu výše zajištění bylo třeba určit hodnotu akcií v portfolio podle kotace BID.

165. Nejvyšší správní soud souhlasil naopak s městským soudem a s žalovanou, že hodnotu akcií v portfolio pro účely výpočtu výše zajištění bylo třeba určit podle definice tržní ceny obsažené v rámcové smlouvě. Předmětná smlouva upravovala nejen obecné podmínky investiční služby spočívající v poskytování úvěrů zajištěných převodem cenných papírů (tzv. repo obchodů), ale obsahovala také vlastní definice pojmů pro účely předmětné smlouvy. Opravňoval-li čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy stěžovatele k jednostrannému výprodeji, pokud pokles „*tržní ceny*“ způsobí pokles výše kolaterálu pod určitou hranici, kolaterálem se rozuměl korunový rozdíl mezi „*tržní cenou*“ převedených cenných papírů v okamžiku otevření obchodu a výší jistiny (čl. 2 smlouvy) a zároveň smlouva obsahovala vlastní definici „*tržní ceny*“, bylo třeba vykládat čl. 6 odst. 2 v souladu s touto definicí.

166. Článek 2 rámcové smlouvy definoval tržní cenu mimo jiné v závislosti na tom, zda se jednalo o cenné papíry obchodované na Burze. V posuzované věci bylo nesporné, že portfolio J. H. tvořily pouze akcie obchodované na Burze, bylo proto třeba použít definici uvedenou v písmenu a), podle které se tržní cenou v případě prodeje rozuměla „*cena jakéhokoli cenného papíru, za kterou je takový cenný papír možno prodat daný den, a to a) v případě cenného papíru obchodovaného na BCPP aktuální kurz daného cenného papíru*“. Ve shodě s městským soudem Nejvyšší správní soud nepochyboval, že s ohledem na slova „*a to*“ v čl. 2 rámcové smlouvy nebylo možné použít samostatně úvodní část definice „*cena jakéhokoli cenného papíru, za kterou je takový cenný papír možno prodat daný den*“, které se dovolával stěžovatel, ale bylo třeba vždy zohlednit zvláštní úpravu

v písmenech a) až d) předmětného ustanovení. Tvrzení stěžovatele, že z účelu smluvního ujednání jednoznačně plyne, že za tržní cenu musí být považována jediné aktuálně nejlepší nabídka na nákup, tj. kotace BID, je v přímém rozporu s výše citovaným zněním rámcové smlouvy.

167. Důvodem pro použití kotace BID nemohly být ani stěžovatelem tvrzené „*reálné možnosti trhu*“. Vzhledem ke skutečnosti, že oprávněnost nuceného výprodeje při poklesu zajištění byla sjednána smluvně, je třeba dát přednost vůli smluvních stran a vyjít z konkrétních podmínek a definic, na nichž se smluvní strany shodly. Tento závěr nemůže ovlivnit snaha stěžovatele nyní jednostranně vyložit smlouvu v rozporu s jejím jednoznačným textem. Zamýšlel-li stěžovatel počítat hodnotu zajištění zákazníka podle kotace BID, bylo bezpochyby v jeho možnostech si takovou definici smluvně upravit.

168. Nutnost použití kotace BID pro výpočet zajištění neprokazuje ani znalecký posudek předložený stěžovatelem. Znalec sice kotaci BID použil a označil ji za „*vhodnou*“, ze znaleckého posudku ale nevyplývá, že by znalec měl možnost seznámit se rámcovou smlouvou. Znalec tedy při volbě, jakou cenu použít pro výpočet zajištění, vycházel pouze z obecných znalostí obchodování na Burze, aniž by měl možnost zohlednit konkrétní smluvní ujednání.

169. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že žalovaná správně určila cenu akcií pro účely výpočtu zajištění podle aktuálního kurzu Burzy, který byl v souladu s čl. 14 tehdy účinných obchodních pravidel Burzy vypočten jako „*aritmetický střed povoleného rozpětí, které je vymezeno nejlepšími kotacemi rozšířenými o 0,5 % oběma směry*“. Pro úplnost lze dodat, že stěžovatelem upřednostňovaná kotace BID, tedy nejlepší nabídka na nákup, byla pouze jednou ze stran povoleného rozpětí, z níž se citovaným vzorcem vypočítal aktuální kurz.

170. Skutečnost, že v době od 9:54 do 10:41 hod. se zajištění úvěru J. H. pohybovalo nad close limitem, stěžovatel nezpochybnil jinak než výše vypořádanou námitkou týkající se kotace BID. Opakovaný pokles zajištění J. H. pod close limit neprokázal ani znalecký posudek předložený stěžovatelem, protože znalec vyšel při stanovení tržní hodnoty portfolia s ceny akcií podle kotace BID, kterou nebylo možné použít s ohledem na smluvní ujednání mezi stěžovatelem a J. H. Městský soud proto nepochybil, pokud postup žalované při výpočtu vývoje zajištění potvrdil.

171. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce, že emailová zpráva zasláná P. K. a J. H. dne 17. 3. 2005 v 10:06 hod. potvrzuje uskutečnění výprodeje portfolia v souladu s podmínkami rámcové smlouvy. V textu předmětné zprávy, jejíž kopie je založena na č. listu 16 správního spisu, stěžovatel informoval zákazníky o uzavření jejich pozic. Ze skutkových zjištění popsaných výše ovšem vyplývá, že toto tvrzené uzavření pozic zákazníků bylo pouze formální, nebylo proto způsobilé aktivovat oprávnění stěžovatele v souladu s čl. 6 odst. 2 rámcové smlouvy.

172. Námitka stěžovatele, že průběh nuceného výprodeje byl závislý na situaci na trhu, která neumožňovala uskutečnit výprodej tak velkého objemu akcií bezprostředně po proutnutí close limitu, nemohla obstát za situace, kdy stěžovatel disponoval v rozhodné době pokynem jiného zákazníka na nákup 2 700 000 ks akcií Unipetrolu, přičemž akcie Unipetrolu tvořily většinu portfolií J. H. a P. K. Podle zjištění žalované stěžovatel koupil akcie Unipetrol nejprve na svůj účet, aby poté uspokojil nákupní pokyn personálně propojené společnosti Speedywhiz. Toto zjištění stěžovatel nepopřel. Pro úplnost Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 30. 7. 2010, čj. 8 Afs 23/2010 – 197, v němž potvrdil rozhodnutí žalované, kterým uznala stěžovatele vinným ze spáchání správního deliktu tím, že vyřídil předmětný pokyn společnosti

Speedywhiz mimo pořadí ostatních pokynů a s využitím informací o stavu pozic ostatních zákazníků.

173. K prodeji většiny akcií z portfolií dotčených zákazníku tedy došlo mimo trh. Ve vztahu ke zbývajícím částem akcií soud doplňuje, že se jednalo o akcie obchodované v segmentu SPAD, který umožňoval prodej akcií bez nutnosti vyčkat na konkrétní poptávku. Jak poznamenal znalec v posudku předloženém stěžovatelem, „[v] rozhodném dni SPAD umožňoval v tzv. otevřené fázi kdykoliv mezi 9:30 a 16:00 hod. nakoupit nebo prodat akcie, přičemž nebylo potřeba čekat na okamžik, kdy se najde kupec nebo prodejce, neboť tzv. market-makeři, neboli tvůrci trhu měli povinnost v každém okamžiku otevřené fáze kótovat cenu na jednotlivých cenných papírech. Tím je zajištěna stálá likvidita tohoto segmentu.“

174. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že stěžovateli se nepodařilo vyvrátit závěr žalované a městského soudu o neoprávněnosti nuceného výprodeje portfolií P. K. a J. H.

175. Odpovědnosti za spáchání vytčených správních deliktů se stěžovatel nemohl zprostit poukazem na mimořádné okolnosti na trhu dne 17. 3. 2005, kvůli nimž nebylo podle stěžovatele možné z provozních důvodů zajistit, aby okamžitě po protnutí close limitu došlo ke znemožnění dalších dispozic zákazníka s jeho portfoliem. Obdobně jako je tomu u většiny správních deliktů, odpovědnost za správní delikty podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu je objektivní (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 8 Afs 17/2012 – 375, odst. 150). Předmětný zákon připouští, aby se právnická osoba zprostila odpovědnosti za správní delikt pouze v případě, že „prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby zabránila porušení právní povinnosti“ (§ 192 odst. 1). Naplnění hypotézy předmětného ustanovení ovšem stěžovatel netvrdil, a tím méně prokázal.

Porušení pravidel jednání se zákazníky a povinnosti vést řádně deník

176. Stěžovatel nepopřel vytčené nedostatky ve vedení deníku obchodníka s cennými papíry, ani poskytnutí neúplných a nepravdivých informací zákazníkům, pouze se pokoušel tato pochybení omluvit mimořádností situace na trhu. Soud již výše uzavřel, že odpovědnost obchodníka s cennými papíry za porušení zákona o podnikání na kapitálovém trhu je objektivní a nelze se jí zprostit poukazem na mimořádné okolnosti na trhu.

177. Tvrdil-li stěžovatel, že vyvinul snahu a aktivitu k nápravě svých pochybení, např. v případě zákazníka K. vzal na sebe ztrátu vzniklou v důsledku rozdílné ceny, a dále zavedl nový software a posílil tým tradingu, jednalo se o snahu o nápravu až po spáchání správního deliktu. Nebyly tak splněny podmínky liberačního důvodu podle § 192 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, neboť ten vyžaduje, aby obchodník s cennými vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby zabránil porušení právní povinnosti. Pokud stěžovatel činil kroky k nápravě až po spáchání deliktu, nemohl se tímto způsobem zbavit odpovědnosti za správní delikty. Institut účinné lítosti, který by umožňoval zohlednit následné dobrovolné napravení škodlivého následku, ve správním trestání neexistuje a nelze jej použít ani na základě analogie s trestním právem, protože účinnou lítost je možné uplatnit jen u taxativně vymezeného okruhu trestných činů (viz § 33 trestního zákoníku a § 66 trestního zákona z roku 1961; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 8 Afs 17/2012 – 375, odst. 203).

Společenská nebezpečnost

178. Námitka, že žalovaná nehodnotila společenskou nebezpečnost vytčených deliktů, není důvodná. Je sice pravdou, že rozhodnutí prvního stupně se výslovně nezabývalo posouzením

společenské nebezpečnosti, žalovaná však doplnila tuto úvahu v rozhodnutí o rozkladu (viz str. 15). Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně připomněl, vady rozhodnutí prvního stupně lze zpravidla odstranit i v řízení o rozkladu (viz výše odst. 107). Správní řízení jako celek tak nebylo stíženo vadou, která by způsobila nezákonnost napadeného rozhodnutí.

179. V rozhodnutí o rozkladu žalovaná uvedla, že odůvodnění společenské nebezpečnosti bylo patrné z části rozhodnutí prvního stupně zabývající se sankcí. Se stěžovatelem lze sice souhlasit, že společenská nebezpečnost je rozhodná pro otázku viny, zatímco závažnost se posuzuje při určení výše sankce, kritéria pro jejich posouzení jsou ovšem do značné míry shodná. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určen především závažností správního deliktu, kterou lze posoudit zejména s ohledem na způsob jeho spáchání a jeho následky, okolnosti, za nichž byl spáchán, na formu a míru zavinění (za předpokladu, že zavinění je zákonným znakem deliktu) a na osobu pachatele a případné pohnutky, které jej ke spáchání vedly (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, čj. 7 Afs 27/2008 – 46, nebo rozsudek čj. 8 Afs 17/2012 – 375, odst. 193; srov. také § 3 odst. 4 trestního zákona účinného do 31. 12. 2009).

180. Žalovaná se v rozhodnutí prvního stupně podrobně věnovala způsobu spáchání deliktů i okolnostem, za kterých byly spáchány. Posuzovala i následky (vznik škody), přestože existence finanční újmy nebyla součástí skutkové podstaty vyčtených deliktů. Míra zavinění a zkoumání pohnutky se u správních deliktů podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu neuplatní, protože se jedná o objektivní odpovědnost. Byť byly předmětné úvahy žalované obsaženy v části označené jako „*Sankce*“, soud neshledal, že by tato skutečnost měla vliv na zákonnost rozhodnutí a že by odkaz v rozhodnutí o rozkladu na část zabývající se sankcí byl nepřipadný (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 8 Afs 17/2012 – 375, odst. 193).

181. V rozhodnutí o rozkladu pak žalovaná doplnila, že společenská nebezpečnost jednání stěžovatele byla natolik vysoká, že nebylo možné uvažovat o tom, že by se po materiální stránce nejednalo o správní delikt.

182. Byť se rozhodnutí o rozkladu vyjádřilo ke společenské nebezpečnosti stručně, Nejvyšší správní soud považuje předmětné odůvodnění za dostatečné, a to zejména ve spojení s úvahami o závažnosti jednání obsaženými v rozhodnutí prvního stupně, na které žalovaná odkázala. Námitce, že se žalovaná vůbec nevyjádřila ke společenské nebezpečnosti, a tím porušila čl. 6 Úmluvy, proto nelze přisvědčit.

183. V posuzované věci se nejednalo o hraniční případ, v němž by bylo třeba pečlivě vážit, zda společenská nebezpečnost vytýkaného jednání byla natolik nízká, že vůbec nepředstavovala správní delikt. Stěžovatelem citovaným příklad rozsudku čj. 7 As 18/2004 – 48, v němž Nejvyšší správní soud vytkl správnímu orgánu chybějící zhodnocení, zda a jak žalobce porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti tím, že užívá v bytě nezakladovanou koupelnu, byl zcela nesrovnatelný a nepřiléhavý.

184. Povaha a rozsah deliktů nezavdávaly podle Nejvyššího správního soudu pochybnost o naplnění materiálního znaku. Jako vysoce společensky nebezpečné je třeba hodnotit především neoprávněné vyprodání portfolií J. H. a P. K., jimž stěžovatel znemožnil podílet se vlastními rozhodnutími na vývoji jejich investic a způsobil jim finanční újmu přesahující 1 mil., resp. 2 mil. Kč (v souladu se zásadou absorpce žalovaná uložila stěžovateli pokutu právě za tato nejzávažnější provinění). Nelze rovněž přehlédnout okolnosti, za nichž byly předmětné delikty spáchány. Stěžovatel jakožto obchodník s cennými papíry nejenže nezaručil ochranu svých zákazníků v tak

rizikovém prostředí jako je kapitálový trh, ale využil znalostí o pozicích těchto zákazníků ve prospěch jiného zákazníka, s nímž byl nadto personálně propojen (viz výše odst. 172). Žalovaná oprávněně považovala tyto okolnosti za přítěžující.

Sankce

185. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli, že žalovaná nedostatečně odůvodnila zákonná kritéria pro určení výše pokuty stanovená v § 192 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu. K totožným žalobním námitkám se již vyjádřil městský soud, který podrobně popsal, jak žalovaná hodnotila způsob spáchání deliktů, závažnost konkrétního jednání a přítěžující okolnosti, dodal také, že napadené rozhodnutí nemohlo být nepřezkoumatelné pro chybějící úvahy o polehčujících okolnostech, pokud žalovaná žádné neshledala (viz str. 21 a 22 napadeného rozsudku). Proti závěrům městského soudu stěžovatel nevznesl žádné námitky, pouze obecně zopakoval, že podle jeho názoru žalovaná neposoudila předmětná kritéria dostatečně. Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbývá než v této souvislosti připomenout, že řízení o kasační stížnosti není pokračováním řízení o žalobě, ale je samostatným řízením o mimořádném opravném prostředku za procesní situace, kdy řízení před krajským (městským) soudem již bylo pravomocně skončeno. Nejvyšší správní soud přezkoumává rozhodnutí a postup krajského soudu, stěžovatel je proto povinen uvést konkrétní argumentaci zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí krajského soudu (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2008, čj. 7 Afs 40/2007 – 111, č. 1827/2009 Sb. NSS, nebo ze dne 20. 9. 2010, čj. 8 Afs 63/2009 – 104). Neupřesnil-li stěžovatel, v čem spatřuje nezákonnost napadeného rozsudku, nemohl Nejvyšší správní soud námitce porušení § 192 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu přisvědčit.

186. Dále stěžovatel tvrdil, že žalovaná porušila absorpční zásadu pro uložení sankce, pokud nespojila nyní posuzovanou věc s řízením vedeným pod sp. zn. 51/So/85/2005.

187. Proti závěru městského soudu, podle kterého stěžovatel nevyvrátil tvrzení žalované o nemožnosti spojit předmětná řízení z důvodu odlišné procesní úpravy, stěžovatel brojil v kasační stížnosti pouze obecně formulovanou námitkou, že *„domnělý konflikt spočívající v otázce použití procesních norem lze vyřešit pomocí aplikace pravidel o časové příslušnosti“*.

188. Podle § 194 zákona o podnikání na kapitálovém trhu se *„[p]ro řízení podle tohoto zákona [...] použijí předpisy o správním řízení, pokud tento zákon nestanoví jinak“*. Správní řád stanoví výslovnou odchylku od obecně platné zásady, podle níž správní orgány postupují podle procesních norem účinných v době vydání rozhodnutí. Řízení, která nebyla pravomocně skončena před účinností správního řádu, měla být dokončena podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 71/1967 Sb. (§ 179 odst. 1 správního řádu). Pravidla pro řešení střetu staré a nové procesní úpravy tedy ve prospěch argumentace stěžovatele nesvědčí.

189. Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaná porušila vedením samostatných řízení absorpční zásadu. Delikty, za něž byla stěžovateli uložena pokuta v řízení vedeném pod sp. zn. 51/So/85/2005 (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 8 Afs 23/2010 – 197), a delikty, které jsou předmětem nyní posuzované věci, jsou vůči sobě ve vztahu vícečinného souběhu. Jednalo se totiž o odlišné a samostatné skutky, jichž se stěžovatel dopustil před vydáním rozhodnutí o spáchání správního deliktu.

190. Pro trestání souběhu ovšem není bezpodmínečně nutné vedení společného řízení, je ale zcela nezbytné použití absorpční zásady, tedy vzájemné posouzení veškerých souvisejících trestních sazeb (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2009,

čj. 1 As 28/2009 - 62, č. 2248/2011 Sb. NSS). Podle citovaného rozsudku nevedení společného řízení o deliktech nezpůsobuje *prima facie* vadu řízení ovlivňující zákonnost rozhodnutí, pokud z rozhodnutí, které bylo vydáno jako druhé v pořadí, je patrné uplatnění zásad stanovených pro ukládání trestu za souběh deliktů. Pro důsledné použití ustanovení trestního zákona o souhrnném trestu (tedy současné zrušení výroku o trestu uloženém pachateli dřívějším rozhodnutím) totiž chybí ve správním trestání dostatečný právní základ. Správní orgán by však měl při ukládání následné sankce přihlížet k sankcím uloženým dříve za sbíhající se delikty.

191. V nyní posuzované věci žalovaná přihlédla k pokutě uložené dříve v řízení vedeném pod sp. zn. 51/So/85/2005. Výši sankce stanovila na základě úvahy, jak by určila pokutu, pokud by se o všech deliktech vedlo jediné řízení. Pokud žalovaná uzavřela, že v případě společného řízení by uložila pokutu ve výši odpovídající souhrnu obou pokut, tedy 7 mil. Kč (v nyní posuzované věci) a 4 mil. Kč. (ve věci sp. zn. 51/So/85/2005), neporušila tím absorpční zásadu, jejíž podstata tkví v absorpci sazeb, kdy sbíhající se delikty jsou postiženy pouze sankcí stanovenou za nejzávažnější z nich. Horní hranice sazby nejzávažnějšího deliktu v nyní posuzované věci a horní hranice nejzávažnějšího deliktu ve věci sp. zn. 51/So/85/2005 byla shodně 20 mil. Kč. Součet uložených sankcí (11 mil. Kč) by nepřesáhl zákonnou sazbu pro nejprůšněji postižitelný delikt, ale pohyboval by se zhruba v polovině předmětné sazby. Žalovaná by i při použití absorpční zásady byla oprávněna zohlednit mnohost deliktů, bylo-li by vedeno společné řízení, výše sankce by pouze nesměla překročit zákonného rozpětí nejzávažnějšího deliktu. Soud proto neshledal, že by pokuta ve výši 7 mil. Kč uložená v nyní posuzované věci byla v rozporu s absorpční zásadou.

192. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že žalovaná se nedopustila vady řízení, která by měla vliv na zákonnost rozhodnutí, pokud nespojila nynější řízení s řízením vedeným pod sp. zn. 51/So/85/2005.

193. Soud nepřisvědčil ani námitce, že žalovaná dostatečně nezohlednila majetkové poměry stěžovatele. Tam, kde zákon s poměry pachatele jako se zvláštním hlediskem pro určení výše pokuty nepočítá, by informace o majetkové situaci pachatele měla působit jako „záchranná brzda“, tedy jako určitý korektiv, který vstupuje do hry spíše výjimečně, a to až ve chvíli, kdy hrozí natolik vysoká pokuta, že by mohla mít pro pachatele správního deliktu z ústavního hlediska nepřipustně likvidační charakter (blíže viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008 - 133, č. 2092/2010 Sb.). Tento přístup se uplatní i v nyní posuzované věci, neboť zákon o podnikání na kapitálovém trhu v rozhodném znění kritérium majetkových poměrů delikventa neobsahoval.

194. Likvidační důsledky pokuty však stěžovatel v kasační stížnosti nenamítl, tvrdil pouze, že pokuta nezohledňovala jeho majetkové poměry, protože představovala 22 % jeho zisku po zdanění v roce 2009. V této souvislosti je třeba připomenout, že stanovení výše pokuty závisí na správním uvážení žalované, které zákon poskytuje ve stanovených hranicích volný prostor k úvaze a rozhodnutí (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2003, čj. 6 A 96/2000 – 62, č. 225/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 3. 4. 2012, čj. 1 Afs 1/2012 – 36, č. 2671/2012 Sb. NSS). Má-li stanovení přiměřené výše pokuty vést k dosažení účelu trestu z hlediska individuální i generální prevence, musí být citelným zásahem do majetkové sféry pachatele.

195. Pro úspěšné uplatnění námitek v rámci § 78 odst. 1 nebo 2 s. ř. s. by bylo nutné, aby pokuta byla uložena ve zjevně nepřiměřené výši (blíže viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2015, čj. 8 Afs 25/2012 – 351, odst. 330 a násl.). Namítl-li stěžovatel

pouze „*prostou*“ nepřiměřenost, kterou nadto nijak nedoložil, soud neměl při hodnocení zákonnosti uložené sankce prostor pro změnu či nahrazení správního uvážení uvážením soudním.

VII. Závěr a náklady řízení

196. Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek městského soudu nezákonným ani nepřezkoumatelným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

197. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. dubna 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu